

1975/8

საქართველო
ბიბლიოთეკა

საბჭოთა ბელორუსია

1975 9

დონ ჯერანდო, კასტილის პირველი მეფე
დონა ურაკა, კასტილის ინფანტა
დონ დიეგო, დონ როდრიგოს მამა
დონ გომესი, დონ გორმასი, ხიმენას მამა
დონ რიდრიგო, ხიმენას შეყვარებული
დონ სანჩო, ხიმენაზე შეყვარებული
დონ არიასი

კასტილის დიდებულნი

დონ ალონსო

ხიმენა, დონ გომესის ქალიშვილი

ლეონორა, ინფანტას აღმზრდელი

ელვირა, ხიმენას აღმზრდელი

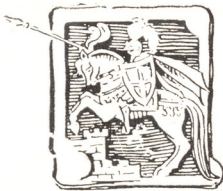
დონანტას პაუი

მოქმედება სწარმოებს სევილიაში

ს ი ჯ ი

ტრანგედია ხუთ მოქმედებად

ფრანგულიდან თარგმნა გივი გეგუპორმა

პირველი მოქმედება

სურათი პირველი

ხიმენა, ელვირა

ხიმენა.

ელვირა, შენი მონათხრობი თუა გულწრფელი?

ასე თქვა მამამ, არაფერი არ დავიმალავს?

ელვირა.

ჩემი გონება მოხიბლული არის აქამდე:

როგორც თქვენ მოგწონთ, ისე მოსწონს იმას როდრიგო

და თუ არ ცვდები და განზრახავს სწორად მიგვსჯი,

მას სურს, სიყვარულს სიყვარულით რომ უპასუხოთ.

ხიმენა.

თუ ეს ასეა, სიტყვა, რამაც გაფიქრებინა,

რომ მოსწონს ჩემი არჩევანი, გამიმეორე.

გამაგებინე, რა იმედი მასუღდებულზედს,

სულს სიტყვა ტკბილიო, რარიგად ესაღბუნება;

და სიყვარულით ანთებული ჩვენი გულები

თუ როგორ ელტვის სანეტარო თავისუფლებას!

იმ ნაბიჯებზე რა თქვა მამამ, რომელიც ალბათ

დონ სანჩომ ანდა დონ როდრიგომ უნდა გადადგან?

არ აგრძნობინე თუ ესოდენ უთანასწოროდ

ვისკენ იხრება ჩემი გული ორ მიჯნურს შორის?

ელვირა.

არა, მე ვუთხარ, რომ ბრძანდებით მეტად გულგრილი,

რომ არცერთს იმედს არც უკარგავთ და არც უღვიძებთ,

არც პირქუშია თქვენი მზერა, არც მწყალობელი

და ელთვებით, საქმრო მამამ ამოგირჩიოთ.

იგი ასეთმა მორჩილებამ ისე მოხიბლა,

რომ ვერ შესძლო და სიხარული ვეღარ დაფარა.

რახან გნებავთ რომ გესაუბროთ, იმასაც გეტყვით

თუ ნაჩქარევად რა მიბრძანა თქვენზეც და მათზეც.

ბრძანა: „იქცევა წესიერად ჩემი ხიმენა.

ორივე არის ღირსეული და ორივენი

კეთილშობილი გვარისანი არიან მეტად,

ასალგაზრდები, ერთგულები და მათ მზერაში

უმაღაცესი წინაპრების მქადაგებია სული.

განსაკუთრებით დონ როდრიგო, მის სიტყველში

გვარწმუნება მისი დახვეწილი სახის ნაკვეთი.

მის გვარს სახელი ბრძანის ველზე მოუხვეჭია,

დაბადებიდან თავს უმწვენებთ გვირგვინი დაფნის.

ვაჟაკობაში არც მამამისს არ ჰყავდა ტოლი,

სანამ მხნეობა მოსდევდა და ძალა ჰყოფნიდა.

მისი გმირობის და ღიღების მატანა

დღეს ნაოჭებით დაღარული იმის შუბლი.

შვილი იქნება ღირსეული მემკვიდრე ალბათ

და თუ ხიმენა შეიყვარებს, აბა, რა მტეჟმისა.

ის საბჭოს უნდა დასწრებოდა. წასლის დრო იყო.

წამოწყებული საუბარი შეწყვიტა უკვე,

მაგრამ, მე მგონი, ამ სიტყვებით მისახვედრია,

სათქვენილ ამ ორ მიჯნურთაგან ვის ამჯობინებს.

უფლისწულს უნდა შეურჩიოს მეფემ აღმზრდელი

და ამ პატივის ღირსი მხოლოდ მამათუქენია.

ეს არჩევანი უდავოა, რადგან ვერავინ

რაინდობაში ვერ გაუწევს მეტოქეობას.

ღვწომისილია და ამიტომ სწორუპოვარი

და საეჭვოა, მოლოდინი რომ გაეცურუდეს.

თუ დონ როდრიგომ მამამისი დაიყოლია, —

გრავს შვილზე სიტყვა ჩამოუვლო თათბირის შემდეგ

და დონ დიეგომ ეს ნამდვილად თუ მოახერხა,

თქვენს სურვილს წინ რა დაუდგება, თქვენ თვით განსაჯეთ.

ხიმენა.

სულს დაუკარგავს მოსვენება და მღელვარებით

დაქანებულია და სიხარულს ვერ ვეგება,
იცვლება კაცის ბედობალი წამში, ვაითუ
ბედნიერებას დაემუქროს უბედურება.

უ ლ ვ ი რ ა.

საბედნიეროდ, თქვენი შიში უსაფუძვლოა.

ხ ი მ ე ნ ა.

რაც გვიწერია, არ აგვცდება. სჯობს, დაველოდოთ.

სურათი აიღო

ინფანტა, ლეონორა, პაუი

ინ ფ ა ნ ტ ა.

წადი, ხიმენას უთხარ, პაუი, ჩემი სახელით
დღეს სანახავად ჩემთან მოსვლას ნუ აგვიანებს,
დაემუქრა-თქო, სიხარმავე ჩვენს მეგობრობას.

(პაუი გადის)

ლ ე ო ნ ო რ ა.

თქვენ გამოძრავებთ, ქალბატონო, ყოველდღე მხოლოდ
ერთი სურვილი, საუბარშიც თქვენ გსურთ ყოველდღე
ნეიტყვით როგორ იმორჩილებს მათ სიყვარული.

ინ ფ ა ნ ტ ა.

ამას თავისი მიზეზი აქვს: მე ვაძილე,
რომ მისი სული ტრფობის ისრით განგმირულიყო
და ახლა უყვარს დონ როდრიგო, ეს სიყვარული
მე გაეუწოდე, როდრიგოსაც მე დავანახე
ხიმენა. ახლა სიყვარულის ადევთ ბორკილი
და მათი ტანჯვის დასასრულიც მე უნდა ვნახო.

ლ ე ო ნ ო რ ა.

მაინც გემჩნევათ, ქალბატონო, მათ სიხარულზე
მოწყვნილობა გეუფლებათ უკიდურესი.
როცა არიან სიყვარულით ფრთაშესხმულები,
შეპატიობია თქვენი სული დრმა მწუხარებით.
განა მათდამი თანაგრძნობამ თქვენ უბედური,
ხოლო ისინი ბედნიერი უნდა გახადოს?
თუმცა, მე ვატყობ, მეტისმეტად გავკადნიერდი.

ინ ფ ა ნ ტ ა.

ჭმუნვას ის უფრო მიორკვევს, რომ ჭმუნვას ვფარავ.
თუ კედლებს როგორ ვესლებოდი, გეტყვი და მიხვდი.
ნიხვდი, ვით იბრძვის დღემდე ჩემი პატიოსნება.
მტარავალი არის სიყვარული, არავის ინდობს.
შეყვარებული ის რაინდი, სხვას რომ ვუბოძე,
მე მიყვარს!

ლ ე ო ნ ო რ ა.

გიყვართ!

ინ ფ ა ნ ტ ა.

მოდი, გულზე დამადე ხელი,
ყური დაუდგე, ამ სახელმა ვით ამიჩქროლა
და როგორ ფეოტავს.

ლ ე ო ნ ო რ ა.

ქალბატონო, მე მომიტევეთ,
ვნება, თქვენს სულში დანთებული, დასაგმობია
დაგვიწყებით მეფის ასულს თქვენი ღირსება
და გსურთ შესწირით თქვენი გული უზრალო რაინდს.
რას იტყვის მეფე! კასტილია რას იტყვის, ღმერთო!
მეფის ასული რომ ბრძანდებით, გახსოვთ თუ არა!

ინ ფ ა ნ ტ ა.

კარგად მახსოვს და მირჩევნია მოვიკლა თავი,
კიდრე ღირსება შევიბღალო და დაემიცრო.
თუმცა, რომ მსურდეს, მე იმასაც გიპასუხებდი,
რომ სიყვარული ღირსეულთა ხედვრია-მეოქი.
არც ჩემი ვნების გამართლება არ არის ძნელი
და მოვიტანდი წარსულიდან მრავალ მავალითს.
რად მინდა! საფრთხე ჩემს ღირსებას თუ დაემუქრა.
მიყვარს და ალბათ მეყოფიდა გამბედაობაც,
მაგრამ ხელმწიფის ასული ვარ, არ მეკადრება
სხვა ვინმე, ჩემი შესაფერი მხოლოდ მეფეა.
რაკილა მივხვდი, გრძნობას ვეღარ მოვერუდი,
თვით დავთმე, რასაც ხელს ვერასდროს ვერ შევახებდი.
ჩემს ნაცვლად ახლა ის ბორკილი ადევს ხიმენას.
ჩემი კოცონი რომ ჩამეჭრო, მათი დავანთე.
გაწამებული ჩემი სული, ნუ გაიცეცხ,
მათ ქორწინებას მოუთმენლად თუ ელოდება,
ეგ არის მხოლოდ, შევება მხოლოდ ეგ თუ მომიტანს.
იმედის სიკვდილს სიყვარულის სიკვდილი მოსდევს.
დროდადრო თუ არ შეუკუთვ, ჩაქრება ცეცხლი.
ჩემი უიღბლო სიყვარულის მიუხედავად,
თუკი ხიმენა დონ როდრიგოს მხარს დაუმშვენებს,
იმედს დავკარგავ, მაგრამ სული განიკურნება.
და მაინც როგორ ვიტანჯები, ვინ წარმოიდგენს.
ქორწინებამდე ძვირფასია ჩემთვის როდრიგო,
დრო არის დავთმო, მაგრამ რა ვქნა, რომ არ მეთმოება
და სინანული სათავეა ჩემი ჭმუნვისა.
სასოწარკვეთილს სიყვარულით, ის ფიჭვი მტანჯავს,
რომ სასურველი სიყვარული უნდა უარყყო.
გაყოფილია ახლა ორად ჩემი გონება:
თან გულზე ცეცხლი მეკიდება და თან მხნედა ვარ.
საბედისწერო არის ჩემთვის ეს ქორწინება,
მინდა და მაფრთხობს და სიხარულს არა მპირდება.
და ისე მტანჯავს ხან ღირსება, ხან სიყვარული,
რომ მლოდინი სულს ამოხდის ქორწინებამდე

ლ ე ო ნ ო რ ა.

რა ვქნა, რა გითხრათ, ქალბატონო, რით განუგეშოთ
მე მსურს იცოდეთ, თქვენთან ერთად მეც ვიტანჯები.
გაიცხადეთ წედან, მებრალბით ახლა უზომოდ.
მაგრამ ნაღველი უტებილესი თქვენს სათნოებას
თუ ღერას აკლებს, სათნოება დაულავად
მისი ცთუნების იერიშებს თუ იგერიებს,
სიმშვიდეს ისევ დაიბრუნებს თქვენი გონება.
იმედი გქონდეთ სათნოების და კიდევ ჟამის
და კიდევ უფლის, იგი არის სამართლიანი,
უმანკოებას ტანჯვისაგან ის თუ დაიხსნის.

ნ ფ ა ტ ა.
ჩემთვის იმედის დაკარგვაა დიდი იმედი.

პ ა ტ ი.
თქვენი სურვილით მობრძანდება თქვენთან ხიმენა.

ი ნ ფ ა ნ ტ ა (ლეონორას)
წადით, გაუბით ლაპარაკი და შეაჩერეთ.

ლ ე ო ნ ო რ ა.
თქვენ ალბათ გინდათ, მარტო დარჩეთ და იოცნებოთ?

ი ნ ფ ა ნ ტ ა.
არა, მე მინდა, რაც არ უნდა სული მიწუხდეს,
სახეზე მაინც ვერაფერი რომ ვერ შემატყონ.
ასლავე მოვალ.

დამიფარე, ღმერთო ძლიერო,
მე ვარ ტანჯული, სასოება მომცე მჭმუნვარეს,
სულის სიმწვიდე და ღირსება დაიცავ ჩემი.
ბედნიერი ვარ, სხვებს რომ ვწირავ ბედნიერებას.
ამ ქორწინებით აღსრულებდა სურვილი სამთა.
კჭენი განზრახული, მომცე სული შეურყეველი,
ქორწილით მათი შეუღლება ჩემი ბოროტის
მსხვერვა არის და დასასრული ჩემი ტანჯვისა.
რად ვაკვირებ? წახსვლის დროა. იქნებ საუბრით
ხიმენამ მაინც გამიფანტოს ეს მჭმუნვარება.

ს ა რ ა ტ ი მ ა ს ა მ
გ რ ა ფ ი, ღ ო ნ ღ ი ე გ ო

გ რ ა ფ ი.
მამ ასე, ბოლოს თქვენ მაჯობეთ, ჩვენმა სელმწიფემ
თქვენ ვიწყალობათ ის, რაც მხოლოდ მე მეკუთვნოდა:
აღმზრდელი თქვენ ხართ კასტილიის უფლისწულისა.

ღ ო ნ ღ ი ე გ ო.
მონიჭებული ეს პატივი იმას გვანიშნებს —
სამართლიანი არის მეფე და რომ ჯეროვანად
აფასებს, რაც კი სამსახური გაგვიწევია.

გ რ ა ფ ი.
მეფე მეფეა, მაგრამ ისიც ჩვენი მსგავსია,
როგორც ჩვენ ვცდებით, მეფეებსაც ისე ცდებიან.
ეს არჩევანი დასტურია მხოლოდ იმისა,
რომ ერთგულების საზღაური მათ არ იციათ.

ღ ო ნ ღ ი ე გ ო.
გონებას გიმღვრევთ, ნუ ვახსენებთ მეფის არჩევანს,
იქნებ სელმწიფემ მოწყალება გაიღო მხოლოდ;
ჩვენი ვალია, არ განესაჯოთ და უსუნავს
ძალაუფლებას უყოყმანოდ დავემორჩილოთ.
იქნებ თქვენც დამდოთ, როგორც მეფემ დამდო პატივი,
ერთმანეთს ჩვენი ოჯახები დაუკავშიროთ;
მე მხოლოდ ჩემი როდრიგო მაყვს და თქვენც ასევე
მხოლოდ ხიმენა. განვამტკიცებთ ჩვენს მეგობრობას —
ამ ქორწინებით. არ ისურვებთ სიძე როდრიგოს?

გ რ ა ფ ი.
ჩემი სიძობა თქვენს მემკვიდრეს დაეძრახება,
თქვენ რომ გიბოძეს, იმ წოდების მარავანდელით
დაბრძანდებულმა ქედმაღლურად უნდა დაგხედოს.
ჯერ უფლისწული დააწაფეთ სიბრძნეს. ბატონო,
ასწავლეთ-მეთქი, თუ ქვეყანა როგორ განაგოს
და როგორ უნდა დააშინოს კანონით ხალხი;
მტერს მტრულად დახედეს და მიუზღას კეთილს სიკეთე.
ნუ დაივიწყებთ ნურც აგრეთვე მხედრის თვისებებს:
თუ როგორ უნდა გაუმარდეს ჭირაა და ტკივილის
და ვერ აჯობოს ვერცინ თმის ხელოვნებაში;
თუ როგორ იცდეს უძინარი დღედაღამ ცხენზე,
იღებდეს ციხეს და იარაღს არ იშორებდეს,
ანდა გმირობით ბრძოლის ბედი ვით გადაწყვიტოს,
და ყოველივე ზედმიწევნით რომ შეითვისოს,
ნურც თვალსაჩინო მაგალითებს ნუ დაივიწყებთ.

ღ ო ნ ღ ი ე გ ო.
ჩემი ცხოვრების მატანე რომ წაიკითხოს,
ის შესაშური მაგალითი არ არის განა?
ჩემი დიდი საქმეების უწყვეტი ჯაჭვი
მას მიახვედრებს, დამპყრობელი როგორ ალაგმოს,
დააწყოს ჯარი, იერიშით აიღოს ციხე
და ან დიდება სიმამაცით ვით მოხვეჭოს.

გ რ ა ფ ი.
ცოცხალ მაგალითს კიდევ უფრო დიდი ძალა აქვს,
როგორ ისწავლოს უფლისწული მეფობას წიგნით;
თუმცა, რომ ითქვას, თქვენს ცხოვრებას, ესოდენ ხანგრძლივს,
ჩემი გმირულად ნაცხოვრები ერთი დღე უდრის.
შეუდრეკელი ბრძანდებოდათ? შეუდრეკელი
ახლა მე ვარ და დასაყრდენიც მე ვარ მეფისა.
ხმალს რომ ვიშნიშლებ, თრთის გრანადა და არაგონი,
ჩემი სახელი კასტილიის მტკიცე ფარია.
უჩემოდ სხვისი კანონები სულს ამოვხდიდათ,
გვეოლებოდათ საძულველი მტერი მბრძანებლად.
ჩემს სახელს სხივი ემატება და დაფნის გვირგვინს
მიწნავს ყოველი გამარჯვება და დღე ყოველი.
ჩემს მაგალითზე, ჩემი ზრუნვით და მფარველობით
შეისწავლიდა მამაკობას და გამარჯვებას.
დარწმუნდებოდა, ამ მაღალი თანამდებობის
ღირსი რომ ვიყავ...

ღ ო ნ ღ ი ე გ ო.
თქვენ ერთგული მსახური მეფის
ბრძანდებით, ვიცო, თქვენი ბრძოლაც მინახავს მტერთან.
როდესაც სისხლი გამიგრიალა ხანდაზმულობამ,
შემცვალეთ, რადგან ჩემს მხნეობას აჯობა თქვენმა.
არ მსურს უაზრო საუბარი, ამიტომ გეტყვით:
რაც მე ოდესღაც ვიყავ, ახლა თქვენ ის ბრძანდებით,
და მაინც ჩვენი ბრძანებელი, ალბათ დარწმუნდით,
ჩვენ ამჟამადაც რომ გვანსხავებს ერთმანეთისაგან.

გ რ ა ფ ი.
თქვენ გამომგლიჯეთ ის, რაც მხოლოდ მე მეკუთვნოდა.

ღ ო ნ ღ ი ე გ ო
ღირსი ვინც იყო, სწორედ იმან დაისაკუთრა.

გ რ ა ფ ი.
ვინც საქმეს უკეთ გაუძღვება, ღირსიც ის არის.

დ ო ნ დ ი ე გ ო .
ეს რომ ასეა, დასტურდება ამ არჩევანით.

გ რ ა ფ ი.
მაჯობეთ მხოლოდ ინტრიგით და პირმოთნეობით.

დ ო ნ დ ი ე გ ო .
მე მხარს მიჭერდა ბრწყინვალეობა ჩემი ღვაწლისა.

გ რ ა ფ ი.
მეფემ, ეტყობა დაფასა თქვენი ასაკი.

დ ო ნ დ ი ე გ ო .
მამაცობაა ერთადერთი საწოში მეფის.

გ რ ა ფ ი.
მაშ, არჩევანი ჩემს მარჯვენას უნდა რგებოდა.

დ ო ნ დ ი ე გ ო .
ვისაც არ ერგო არჩევანი, ღირსი არც იყო.

გ რ ა ფ ი.
ღირსი არ ნიყავ? ჩემზე ამბობ?

დ ო ნ დ ი ე გ ო .
თქვენზე.

გ რ ა ფ ი.
ბებერო,
ეგ ურცხვობა და თავხედობა ამის ღირსია.
(სილას გააწაწახს)

დ ო ნ დ ი ე გ ო .
(მახვილს იბრძოლს)
მოირი და ბარემ გამათავე, როგორ ვიცოხლო,
სახელგატეხილს თავი არსად გამომეყოფა!

გ რ ა ფ ი.
ერთი მითხარი შე ბებერო, რით მემუქრები?

დ ო ნ დ ი ე გ ო .
ო, მაინც როდის მიღალატა მხნეობამ, ღმერთო!

გ რ ა ფ ი. (მახვილს ხელიდან გაავდებიანებს)
შენი მახვილი ჩემს ხელთ არის! მაგრამ ამ პატივს
ვერ მოვანიჭებ და ხელს ამით ვერ დავიმიძიებ.
მშვიდობით! დასვი უფლისწული და წააკითხე,
უნდა თუ არა, მატჩანე შენი ცხოვრების;
ნურც ამ მაგალითს დაივიწყებ, ჭკუის სასწავლად
გამოადგება, — უტიფრობა როგორ ისჯება.

სა რ ა თ ი მ ა თ ა ბ ა
დ ო ნ დ ი ე გ ო

დ ო ნ დ ი ე გ ო .
ო, მრისხანებავ! ო, სიბერევე, დაუნდობელი!
მისთვის ვიცოცხლე, ბოლოს ამას რომ მოესწრებოდი?
ან ბრძოლის ველზე ნუთუ მისთვის გაგჭადარავდი,
რომ ასე უცებ დამჭკნობოდა დაფნის გვირგვინი?
ან ეს მარჯვენა, სალოცავი ესპანეთისა,

და არაერთხელ ჩვენი ქვეყნის გადამრჩენელი,
დღევანდელ დღემდე დასაყრდენი სამეფო ტახტისა,
რას ვიფიქრებდი, განსაცდელში მიღალატებდა?
ო, უღმრთელო მჭმუნვარება, ძველი დიდების:
ერთ დღეს გამქრალო მრავალი დღის შრომავ და ღვაწლო!
თანამდებობავ, სავალალოდ მონიჭებულო,
ჩემი ღირსების გადამჩხობ მაღალო კლდეო!
ნუთუ ვიხილო უნდა მხოლოდ გრაფის ზეიმი,
შურს ვერ ვიძიებ და მოგვდები დამცირებული?
დე, იყოს ჩემი უფლისწულის აღმზრდელად გრაფი,
მე დღეს ღირსება შემეძებლა, აღარ შემეფერის;
მან შეურაცხმყო, შურიანმა, ამპარტყანმა
და უღირსი ვარ, თუმცა მეფემ მე ამირჩია.
სახელგანთქმული იარაღო, უწინ ბრძოლებში
რომ მიმიძღოდი და ახლა რომ უსარგებლო ხარ,
უწინ ყველას რომ თავზარს სცემდი, დღეს რომ მიმტყუნე
და მიღალატე, ძველებურად ვერ დამიცავი,
წადი, მომშორდი უილაჯოს და ემსახურე
იმას, ვინც უნდა ჩემი ჯავრი ამოიყაროს.

სა რ ა თ ი მ ა თ ა ბ ა
დ ო ნ დ ი ე გ ო , დ ო ნ რ ო დ რ ი გ ო

დ ო ნ დ ი ე გ ო .
მამაცი თუ ხარ, თქვი, როდრიგო?

დ ო ნ რ ო დ რ ი გ ო .
ამას ახალავე
დაგიმტკიცებდით, რომ არ გერქვათ თქვენ მამაჩემი.

დ ო ნ დ ი ე გ ო .
რა ლამაზია ეგ სიმშაგე! მაგ სიმშაგეში
ხელად მჭდავდება ჩემი სისხლი კეთილშობილი.
უცერად ჩემი სიტაბუეც დამიდგა თვალწინ.
აქ მოდი, შვილო, ჩემო სისხლო, შური იძიე,
ამოიყარე ჩემი ჯავრი.

დ ო ნ რ ო დ რ ი გ ო .
მამავ, რას ამბობ?

დ ო ნ დ ი ე გ ო .
უსასტიკესი მომხაყნეს შეურაცხყოფა;
შეზღალულია სამუდამოდ ჩვენი სახელი.
სილა გამაწწეს. მე სიცოცხლეს მოეუსწრაფებდი
ჯანდიერს, მაგრამ გამიმტყუნა სული სხეულმა,
ჯანმა, რომელიც ველარ ზიდა ჩემმა მარჯვენამ.
გადმომიცია, შენა გქონდეს, შური იძიე.
წადი, ანაზე თავხედობა მაგ სიმამაცით:
მეურაცხეთვა მხოლოდ სისხლით მოირეცხება.
მოკალა ან მოკვდი. მაგრამ გიოხრა დუთოდ უნდა,
რომ სახიფათო მეტოქეა, უფროხილი-მეთქი,
მე ის მინახავს ბრძოლის ველზე, მტერს მიჰყოიდა
და სისხლიანი ზარსა სცემდა და ამარცხებდა.
მინახავს მისი მამაცობა. გაუქცევია
იმას ლაშქარი ცხენოსანთა. ის არც რანდრ
არ არის მხოლოდ და არც მხოლოდ შეუდრეკელი
მეომარია, იგი არის მთავარსარდალი,
იგი...

ღონ როდრიგო.

ღონ დიეგო.

ღონ როდრიგო.

მამა...

ღონ დიეგო.

ნუ მეტყვი, ვიცი-მეთქი თქვენი ამბავი.

მაგრამ მითხარი, ვით იცოცხლოს შეგინებულმა?

უარესა, ღირსეულმა თუ დაგამცირა.

თავს რაც გადამხდა, იცი უკვე. იძიე შური.

გითხარ, ჩვენ შორის შენ ხარ მხოლოდ შურისმგებელი.

დაარწმუნე, რომ ღირსეული შეიღა ჩან ჩემი.

მე აქ ვიქნები, მწუხარებით სასიმილსილი.

ნუ აგვიანებ, გასწიე და იძიე შური.

სურათი მამაჩხა

ღონ როდრიგო

ღონ როდრიგო

მე ბედისწერის ვერაგი ისრით

უეცრად სულში სასიკვდილოდ ვარ განგმირულა.

უნდა ვეძებო სამართალი შურისმგებელმა

და განწირულმა, უსამართლო სიმკაცრის მსხვერპლმა.

გაქვავებულვარ, თავსდატეხილ უმედურებას

სული უღონო ვერ უმკლავდება.

მომიახლოვდა ბედნიერება, —

მაგრამ უეცრად ცა გამირისხდა! —

მამაჩემია დამცირებული,

ის დაამცირა ხიმენას მამამ.

მომჩანცავს ბრძოლა უთანასწორო!

ებრძვის ღირსებას სიყვარული შეურიგებლად,

შურისძიებას სიყვარული შეწირება:

ერთი მაქეზებს და მეორე მკლავებს მიქვავებს.

და მე სიყვარულს ზურგს შევატევე თუ შერცხვენილი

ვიცხოვრებ ქვეყნად, სულ ერთი არის,

მე არ ამცდება მაინც წამება.

რად გამირისხდი, მაღალო ღმერთო!

ვით ვაპატიო შეურაცხყოფა,

ვით არ დავსაჯო ხიმენას მამამ?

მამა, ღირსება და სიყვარული,

უზენაესი მეფე და სათნო მტარვალი.

ბოლო მოეღო ჩემს დიდებას ან ჩემს სიხარულს.

ან ვერ ვიქნები ბედნიერი ან ვერ ვიცოცხლებ.

ამელი არის უღმრთელი მტერი მამაკთა

და უნუგეზოდ შეყვარებულთა,

ჩემო მახვილო, დარდს რომ მიტარებ

და ემუქრება ბედნიერებას,

ნუთუ ღირსება რომ დამიბრუნო,

ხიმენა უნდა დამაკარგვინოთ?

ასეთ სიცოცხლეს სიკვდილი მიჯობს.

მე მოვალე ვარ როგორც მამის, ისე მიჯნურის.

თუ შურს ვიძიებ, მისი რისხვა თავს დამატყდება,

თუ არ ვიძიებ, სამუდამოდ შევეჩვილები.

შურისძიებით უტკბეს იმედს შევიწარმუნებ

და არ ვიქნები მისი უღირსი.

სულ ამათა ჩემი სურვილი—

სხნა არსით არის და ვიტანჯები.

გამაგრდი, სულო! ამაყად მოცკვდეთ,

არ შეურაცხყოთ ოღონდ ხიმენა.

ჩემი სიმართლე არავის ვუთხრა?!

ასე მოცკვე და ჩაესვენოს ჩემი დიდება?!

ის ავიტანო, ესპანეთმა რომ შემაჩვენოს,

ჩემი ოჯახის ღირსება თუ ვერ დავიცავი?

იცოდე-მეთქი, თუ სიყვარულს დავმორჩილე,

თვით სიყვარულიც გაიწირება!

არ გაიკარო მაცდური ფიქრი:

წამებას ასე რომ გიორცვევებს.

წაიდეთ, ვისხნათ ჩვენი ღირსება,

რადგან ხიმენა დავკარგეთ უნდა.

მე დამიბნელდა თითქოს გონება:

მიჯნურზე უწინ, რა თქმა უნდა, მამას გეკუთვნი;

მე ბრძოლის ველზე დავეცემა თუ დარდი მომკლავს,

წმინდა მქონდა და წმინდა სისხლი უნდა დავღვარო.

არ მეკადრება მეტისმეტი დაუღლევარა;

დაე, აღსრულდეს შურისძიება,

ყოყმანი უფრო სამარცხენია,

ნურაფრის გამო ნუ ვიტანჯები.

ნურც იმის გამო, მამა მშობელი

რომ დამიმიწირა ხიმენას მამამ.

მეორე მოქმედება

სურათი პირველი

ღონ არიასი, გრაფი

გრ ა ფ ი.

გაცხარდი, უნდა გამოგიტყდეთ, ვერ მოვითმინე

და სისხლი თავში ამივარდა, გაქარებულმა

გავაწან სილა, მაგრამ ახლა რა ეშველება.

ღონ არიასი.

თქვენ უნდა მეფის ნება-სურვილს დაემორჩილოთ

თქვენი სიქველე: ამ ამბავში გუფიციტი მეფე

ჩარეულია, მისი რისხვა თავს დავატყდებით.

ვინ გაგამართლებთ და დამცველად ვინ გეყოლებათ?

შეურაცხყოფის სიმძიმე და დამცირებულის

მდგომარეობა მორჩილებას გავალდებულებთ.

თუმც საეჭვოა, რომ ამით კი დაამოშმისთ.

გრ ა ფ ი.

ჩემი სიცოცხლე მეფის სურვილს ემორჩილება.

დონ არიასი.

თქვენი შეცდომა აიხსნება მხოლოდ სიფიცხით.

მეფეს უყვარხართ, ეცადეთ რომ გული მოუღობოთ

და რახან ბრძანა: „ასე მსურს!“ — დაემორჩილეთ.

გრ ა ფ ი.

ბატონო ჩემო, ღირსება რომ შევინარჩუნოთ,
ცოდვად არ უნდა ჩაგვეთვალოს მცირე ურჩობა;
მე რომ მიმიძღვის, იმ უდიდეს დამსახურებას
განა დარდილავს ამდაგვარი დანაშაული?

დონ არიასი.

თუნდ ქვეშევრდომი სახელეონად მოემსახუროს,
ხელმწიფე მაინც არ იქნება დავალებული.

თქვენ მეტისმეტად მოგწონთ თავი; დაიმასხოვრეთ,
რომ ხელმწიფეთა სამსახური ჩვენი ვალია.

უბრალო თუ არ შეიცვალეთ, თავს დაიდუპავთ.

გრ ა ფ ი.

ცხოვრებამ თუ არ დამარწმუნა, ვერ დამარწმუნებთ.

დონ არიასი.

უფროხილდით-მეთქი, მრისხანა ძალა მეფისა

გრ ა ფ ი.

არ წაიქცევა ჩემნაირი კაცი უფერად.

ჩემი თავიდან მოცილება თუ გადაწყვიტეს

და თუ წავიქცე, დაიქცევა სამეფო ტახტი.

დონ არიასი.

სულ არ გაქვთ შიში უმაღლესი ხელისუფლების?

გრ ა ფ ი.

გაუვარდება ჩვენს ხელმწიფეს უჩემოდ სკიპტრა,

მე ვარ იმისი დასაყრდენი და თუ დაგორდა

ეს თავი, მეფეს არ შერჩება ოქროს გვირგვინი.

დონ არიასი.

მე გირჩევთ, ისე გადასწყვიტოთ, რომ მღელვარებამ
არ დაგიბნელოთ ეგ გონება.

გრ ა ფ ი.

მე გადავწყვიტე.

დონ არიასი.

ბოლოს და ბოლოს, მეფეს მაინც რა მოვასწენო?

გრ ა ფ ი.

რომ ვერ შესძლებს და დამცირებას ვერ აიტანს-თქო.

დონ არიასი.

თქვენ ალბათ გახსოვთ, რომ მეფეა უზენაესი.

გრ ა ფ ი.

მახსოვს, გადაწყდა და შეტს ნულარ ვილაპარაკებთ.

დონ არიასი.

მწვიდობით, ვატყობ, მე თქვენ ვეღარ დაგვიყოლებთ,
მეხს დაელოდეთ დაფნის ხეებს შეფარებული.

გრ ა ფ ი.

წარბშეუხრელად დაევსვდები.

დონ არიასი.

და არც აგცდებათ.

გრ ა ფ ი.

რას იზამ, მაშინ დონ დიეგო ჯავრის ამოიყრის.

(მარტო)

ვისაც სიკვდილი არ აშინებს, იმას მუქარა

ვერ შეაშინებს, ვერ შედრკება სული ამაყი.

ჩემი სიცოცხლე უბედობას შეეგუება,

მაგრამ ღირსებას ვერასოდეს ვერ შეეღუება.

სურათი მეორე

გრ ა ფ ი, დონ როდრიგო

დონ როდრიგო.

ერთს გეტყვი მხოლოდ, გრაფო.

გრ ა ფ ი.

ბრძანე.

დონ როდრიგო.

მე მინდა ეჭვი

რომ გამიფანტო. დონ დიეგოს კარგად თუ იცნობ?

გრ ა ფ ი.

დიახ.

დონ როდრიგო.

კარგია. აბა მაშინ ყური დამიგდე,
თუ რა დიდება მოიხვეჭა ამ ხანდაზმულმა
აღამიანმა თავის დროზე, იცო თუ არა?

გრ ა ფ ი.

ჰო, ვთქვით და ვიცი...

დონ როდრიგო.

ახლა სწორედ იმისმა სისხლმა
დანათო ცეცხლი ჩემს თვალებში.

გრ ა ფ ი.

მერე და მე რა?

დონ როდრიგო.

წამოდით, იქით გავიდეთ და გაგაგებინებ.

გრ ა ფ ი.

გამითამამდი, ლაწირაკო!

დონ როდრიგო.

ის გირჩევნია,
თავს მოერიო. მართალია, ახალგაზრდა ვარ,
მაგრამ ასაკით სიმამაცეს რა ემატება?

გრ ა ფ ი.
აჰ, ერთი ხანა დამხედეთ! ბრძოლას აპირებს,
რისი იმედით? იარაღი ხელში გჭერია?

დონ როდრიგო.
რა ეუყთ! ერთხელ რომ ავიღო ხელში მახვილი,
ისიც მყოფა, არ შევცდე და მტერს დავამტერო.

გრ ა ფ ი.
იცი, ვინა ვარ, არ გეშლები?

დონ როდრიგო.
ვიცი, სხვა ალბათ
ვიცი სახელის სხენებაზე ათრთოლდებოდა.

დაფნის გვირგვინზე, გამარჯვებულს, თავს რომ გიმშვენებს,
საბედისწერო აღსასრული წერია ჩემი.
მე მსურს, ვინც ყველას ამარცხებდა, ის დავამარცხო
და ამას შევძლებ თუკი სულით არ დავცემები.
დაესმარება შურისმგებელს მაღალი ღმერთი.
ჟღერეული ხარ, მაგრამ არა დაუღლეველი.

გრ ა ფ ი.
დღეს მაგ სიტყვებით გამქაფანებულ შეუპოვრობას
დიდი ხანია შენს თვალებში რომ ვკითხულობდი;
მჯეროდა, სახელს კასტილიას ლეონ გაუთქვამდი
და მიხატოდა, რომ ჩემს ასულს ჩაგაბარებდი.
მე ვიცი შენი გატაცება და ისიც მხიბლავს,
მოვალეობას გრძნობა როგორ დაუშორჩილე.
არ დაგირღვია სიყვარულმა დიდსულოვნება
და მე ვაფასებ ძველებურად შენს მამაცობას.
მეამაყება, არჩევანში რომ არ შევმცდარვარ,
სიძელ უნაკლო რაინდი რომ ამირჩევია.
ამიტომ უფრო მებრალეები, ეგ ვატყავო
სათაყვანოა, მებრალეა ეგ სიტყბავე.
ნუ იზამ, ნაბიჯს ნუ გადადგამ საბედისწეროს,
დამესუნ, ბრძოლა მე არ მინდა უთანასწორო,
აბა, მითხარი, რას მომიტანს ეს გამარჯვება;
უგანაცდელიდ გამარჯვება რის მაქნისია.
არ ჩამითვლიან დიდ გმირობად შენს დამარცხებას
და სიკვდილამდე სანანებლად მეტეება მხოლოდ.

დონ როდრიგო.
ჯერ შემობღავე ღირსება და ახლა მიბრალე?
მოკვლა გიჭირს და დამცირება არ გაგიჭირდა?

გრ ა ფ ი.
წადი, მომშორდი.

დონ როდრიგო.
წამოშეყვი ულაპარაკოდ.

გრ ა ფ ი.
სიკდილი გინდა?

დონ როდრიგო.
შოშმა ხომ არ დაგიმორჩილა?

გრ ა ფ ი.
წავიდეთ! შეიღმა ქვეყანაზე როგორ იარის,
მამის ღირსება როცა ფეხით გათელილია.

სურათი მისამ
ინფანტა, ხიმენა, ლეონორა

ინფანტა.
დამშვიდი, ტკივილს გაუმვლავდი, ჩემო ხიმენა,
და მწუხარებას შეებრძოლე სულის სიმტკიცით.
გადიტან ავდარს და სიმშვიდე დაისადგურებს,
გაიფანტება ღრუბელი და გამოიდარებს,
რომ დაიბრუნო დაკარგული ბედნიერება.

ხიმენა.
საღლიან სულში დაიბუღა უნუგუმობამ,
მშვიდი ამინდი შეიცვალა უცებ ქარიშხლით
და ჩვენს ნავსადგურს დაატყდება თავზე უთუოდ;
მე აქ მომისწრებს, ნავსადგურში დავიღუპები.
ჩვენ გლოცულობით ერთმანეთზე და თანახმანი
იყვნენ მამებიც და ჩვენს ამბავს რომ მოგიტხრობდი,
დამდგარა ჭამი ავბედითი, თურმე ერთმანეთს
შაჰკიდებთან. თქვენ ბოლომდე ვერ მოისმინეთ...
მოულოდნელად გამიცრუდა ტკბილი იმედი.
შეჩვენებულ, დაწყვეტილ ამპარტანებზე,
შენს ძალადობას სულგრძელნიც რომ ვერ გააქცევინა,
ანდა ღირსება, დაუნდობლად რომ შემოიკაღე
ცრემლით ოცნება, ვაი, როგორ ძვირად მიღირხარ! .

ინფანტა.
უსაფუძვლოა შენი შიში, უთანხმოება
ერთ წაშში გაჩნდა და ერთ წაშში ისევ გაქრება:
თუმც მტრისმეტად გახმაურდა, მაგრამ უთუოდ
შთანთქმდებიან, ასეთია მეფის სურვილი.
მე კი შენს თვალებს სინარული რომ დავუბრუნო
და დაგეხმარო, შეუძლებელს შევძლებ, მერწმუნე.

ხიმენა.
ამ შემთხვევაში შეთანხმება უაზრობაა,
რა ეშველება დამცირებულ ღირსებას ამით.
სულ ამაოა ზეგაღელვა, ძალა და რჩევა,
მორწმუნეებითი განკურნება იქნება მხოლოდ.
გულში ღრმად არის ჩამარხული ყრუ სიძულვილი,
ფარულად იწვის, მაგრამ უფრო დამღუპველია.

ინფანტა.
მჯერა, ხიმენას და როდრიგოს წმინდა კავშირი
მაშებს სიძულვილს დაუცხოებს და შერიგდება.
სიყვარულს ვერვინ მოერევა და მალე თქვენი
ქორწილით ბოლო მოეღება უთანხმოებას.

ხიმენა.
მეც ვე მსურს, მაგრამ მაგ იმედით თავს ვერ ვიტყუებ,
ქედმაღალია დონ დიეგო, ხოლო მამაჩემს
მე კარგად ვიცი: ვერ შევიშრე თვალებზე ცრემლი:
მტანჯავს წარსული და მომავალს ძრწოლით შეეყუება.

ინფანტა.
თქვი, რა გაშინებს მრისხანება უმწუო ბებრის?

ხ ი მ ე ნ ა .
როდრიგო არის უმიშარი.

ი ნ ფ ა ნ ტ ა .
ახალგაზრდაა.

ხ ი მ ე ნ ა .
ვინც მამაცია, მამაცია გაჩენის დღიდან.

ი ნ ფ ა ნ ტ ა .
მაინც არ უნდა გეშინოდეს მისი ძალიან,
რადგან უყვარხარ და სიყვარულს ის ვერ გასწირავს.
შენ იმის რისხვას შეაჩერებ ორიოდ სიტყვით.

ხ ი მ ე ნ ა .
გულს უფრო მეტად მომიკლავს, რომ არ დამიჯეროს!
რომ დამიჯეროს, რას იტყვიან იმაზე სხვები?
კეთილშობილი დამცირებას შეურიგდება?!

ვთქვით, მე დამითმო და სიყვარულს დაემორჩილა, —
სირცხვილი დამწვავს ანდა ტანჯვას გამოორგვეცხვს
მისი ასეთი მორჩილება ანდა ურჩობა.

ი ნ ფ ა ნ ტ ა .
ხიმენა ჭირშიც მაყი და უანგაროა;
სიმდაბლეს იგი ვერასოდეს ვერ აიტანდა;
მანამდე, სანამ ერთმანეთთან შერიგდებოდნენ
წაიდებულნი, დაგატყვევებ მშვენიერ მიჯნურს
და დონ როდრიგოს სიმამაცეს ბორკილს დავადებ,
ამისთვის შენი სიყვარული ზომ არ დამძრახავს?

ხ ი მ ე ნ ა .
მოვისვენებ და არ მექნება სადარდებელი!

ს ა რ ა თ ი მ ა მ ა
ინფანტა, ხიმენა, ლეონორა, პაუი

ი ნ ფ ა ნ ტ ა .
პაუო, როდრიგო მომიძებნე და მომიყვანე

პ ა უ ი .
იგი და გრაფი დე გორმასი...

ხ ი მ ე ნ ა .
მიხსენ, უფალო!

ი ნ ფ ა ნ ტ ა .
რა დეშარათა?

პ ა უ ი .
სასახლიდან ერთად გავიდნენ.

ხ ი მ ე ნ ა .
მარტონი?

პ ა უ ი .
დიახ. ორნი იყვნენ, მგონი, ჩხუბობდნენ.

ხ ი მ ე ნ ა .
ღმერთო, იბრძვიან. მაპატეთო, უნდა გავიქცე,
ახლა საუბრის დრო არ არის, ვეღარ მოვიცდი.

ს ა რ ა თ ი მ ა მ ა
ინფანტა, ლეონორა

ი ნ ფ ა ნ ტ ა .
რა უცნაურმა მღელვარებამ შემიპყრო, ღმერთო!
თუმცა ხიმენა მებრალემა, მხიბლავს როდრიგო;
სიმშვიდე გაქარა, სიყვარულმა კვლავ გაიღვიძა.
ორი მიჯნურის დაშორებამ მოულოდნელმა
იმედი ისევ ჩამოსახა; თუმცა ველოდები
მათ განშორებას სინანულით, მაგრამ ფარულად
მოხიბულთა ამ იმედით ჩემი გონება.

ლ ე ო ნ ო რ ა .
ნუთუ ღვთის მიერ ბოძებული სულის მხნეობა
მაგ დასაძრახის გატაცებას ვერ უმკლავდება?

ი ნ ფ ა ნ ტ ა .
ნუ, დასაძრახის ნუ უწოდებ, ძღვევამოსილი
მომბანებელია, მხოლოდ იმას ვემორჩილები;
ჩემთვის ესოდენ უძვირფასესს ვიც პატივი,
მას ებრძვის ჩემი საიწოება, მაგრამ იმედი
ასე უგნური, გულში ისევ ჩასახლებული
ებლაუქება სხვის დაკარგულ ბედნიერებას.

ლ ე ო ნ ო რ ა .
ნუთუ თქვენ ისე გიღალატათ სულის მხნეობამ,
რომ ყურს ვერ უგდებთ ძველებურად გონების კარნახს?

ი ნ ფ ა ნ ტ ა .
გონებას ვინდა ვკითხვება, ვინდა უკერებს,
სულის უტკბილესი საწამლავე თუკი აბრუებს.
თავისი ტანჯვა თუკი უყვარს ტანჯულს, ვერაფრით
ამ სწეულებას ვერ ელევა, არა მკურნალობს.

ლ ე ო ნ ო რ ა .
ტკბილი ოცნებით მოხიბულის ტანჯვაც ლხინია,
მაგრამ ის თქვენი შესაფერი მაინც არ არის.

ი ნ ფ ა ნ ტ ა .
მე გე ძალიან კარგად ვიცი, მაგრამ ცოუნებამ
მომაჯადოვა, სიყვარულმა დამიშორჩილა.
თუკი როდრიგო გაიმარჯვებს ორთაბრძოლაში
და დავცემა განგმირული მეტოქე მისი,
ღირსი იქნება ღირსეულად რომ დავაფასო;
თუკი მან გრაფი დამარცხა, ყველაფერს შესძლებს.
იმის საგმირო საქმეებზე მსურს ვიოცნებო, —
თუ სამეფონი მის წინ როგორ განერთხმებიან,
და გრძნობით თავებუდასველმა მსურს დავინახო,
თუ როგორ ავა ის გრანადის სამეფო ტახტზე
და მუხლს მაგრები მის წინაშე ვით მოიყრიან,
ან არაკონი ვით შეხვდება თავის დამპყრობელს,
ან კიდევ როგორ დააჩოქებს პორტუგალიას.
მისი დიდება იმქუსარებს ზღვების გადაღმა
და თავის გვირგვინს აფრიკელთა სისხლით შეღებას.

დო გამოარჯვა, დღევანდელმდე რაც კი მძიმეობა,
ველა გემირთბას იმის სახელს დავეუკავებო, რე,
ფენები მისი სიყვარულით უფრო ამაყი.

ღეონორა.

ო, ჰალბატონო, ორთაბრძოლამ, რომელიც იქნებ
არც კი შემდგარა, ახლა რაღა არ გათქმევინათ!

ინფანტა

გრაფმა როდრიგო შეურაცხყო და სასახლიდან
ერთად გასულან ორივენი, სხვა რაღა გინდა!

ღეონორა.

ვოკეთ და ერთმანეთს შეებრძოლნენ, წესძლებს როდრიგო
რომ აღასრულოს ყველაფერი, რაც ჩამოთვალეთ?

ინფანტა.

რა თქვი? მე ალბათ გავგიჟდები, რა მემართება!
მაღე ცხოვრება ჯოჯოხეთად გადამქცევს!
იქნებ შენ მაინც მანუგეშო და დამამშვიდო,
წაიღეთ, მარტო არ დამტოვო მწუხარებასთან.

სურათი მამამსა

ღონ ფერნანდო, ღონ არიაი, ღონ სანჩო

ღონ ფერნანდო.

მაშ, გრაფი ასე უგნურია, ასე ამაყი?
რატომ ჰგონია, დანაშაულს რომ ვაპატიებ?

ღონ არიასი.

თქვენი სახელით ძლიერ დიდხანს ველაპარაკე
და ყველაფერი ვგადე, მაგრამ ვერაფერს გავსდი.

ღონ ფერნანდო.

ღმერთო ძლიერო! ნუთუ ასე გაკადნიერდა
და სურს, რომ ჩემი მრისხანება დამისახუროს!
მან დაამცირა ღონ დიეგო, ჩემს სასახლეში
ახლა აბუჩად მე ამიგდო, დგას და მბრძანებლობს!
მერე რაა, რომ იგი არის მხედართმთავარი
სახელგაყანი, მეომარი უმაღლესი.
დაფთვუნავ იმის სიამაყეს, კისერს მოვეურეხე,
თვით ომის ღმერთი იყოს თუნდაც, დაეიმორჩილებ.
თუმცა გაბედა თავხედობა, მაგრამ თავიდან
რომ ლმობიერად მოვეცედი, მსურდა და რახან
ჩემი განზრახვა მან ბოროტად გამოიყენა,
წადით და თუ არ დაგმორჩილდით, მაშინ შეპარით.

ღონ სანჩო.

ის ალბათ მაღე დამშვიდდება, დიდო ხელმწიფე,
ჯერ იმის სულში მეღვარება თავდაპირველი
არ დამცრხალიყო, აღვჩნებულ კვლავ ბოზოქრობდა.
სხვის ნებას უცებ ვერ დაჰყვება სული ამაყი.
ქედმაღალია, მან იცის, რომ დამნაშავეა,
მაგრამ შევედიო, უნებლდება რომ აღიაროს.

ღონ ფერნანდო.

გაჩუმიდით, ნულარ ლაპარაკობთ, ისე უნაშთი,
რომ თანაგრძნობა ჩაგეთვალთ დანაშაულად.

ღონ ფერნანდო.
გემორჩილებით, მაგრამ თუკი მის დასაცვად
ორიოდ სიტყვას მათქმევინებთ...

ღონ ფერნანდო.

ჰო, რას იტყვით?

ღონ სანჩო.

რომ მისი სული დიდ ბრძოლებში გამოწრთობილი
ქედის მოხრას და მორჩილებას ვერ ეგუება.
მორჩილებაში დამცირებაც იგულისხმება,
ამ ერთმა სიტყვამ აღაშფოთა, ეტყობა, გრაფი.
მას ცოტა მაყარი მოეჩვენა თქვენი ბრძანება.
იგი ამაყი რომ არ იყოს, ქედს მოვიხრიდით.
უბრძანეთ ომში გამოწრთობილ იმის მარჯვენას
შეურაცხყოფა იარაღით გამოისცილოს.
მაგრამ მანამდე, ხელმწიფეო, თუ საჭიროა
და არის გინგი, მის მაგიერ მე გავცემ პასუხს.

ღონ ფერნანდო.

თავს გაგივიდეთ, მაგრამ თქვენი სიფიცე მხოლოდ
ასეღვაწდობის ბრალი არის და გაპატიებთ.
წინდახედული და მზრუნველი მეფე ქვეშევრდომს
თავს დასტრიალებს, უფროხილდება იმის სიციცხლეს.
მეც ჩემს ხალხს ვიცავ და მეც ჩემს ხალხს ვემსახურები
და ისე ვზრუნავ, როგორც თავი ზრუნავს სხეულზე.
თქვენი საბუთი არაფერში გამოადგება.
მეომარი ხათ, მეფესავით თქვენი ვერასოდეს
ილაპარაკებთ, მეფობა კი ჩემი ვალია.
გრამა, ჩრდილი ჩემი მორჩილებით არ მიადგება.
გრაფმა, აღმზრდელად ჩემს მემკვიდრეს ვინც დაუწინავე,
ის დაამცირა და ამიტომ მეც დამამცირა.
ჩემი არჩენის ხელყოფა ჩემი ხელყოფა
და ხელყოფა უმაღლესი ხელისუფლების.
თუმცა გვეყოფა. მაცნობებს, რომ გათავხედებულ
მტრებს აღუმართავთ სომალდებზე თურმე დროშები
და კვლავ მდინარის შესართავთან გამოჩენილან.

ღონ არიასი.

თქვენს ძლიერ სახელს ასხენებენ შოთით მაგრები
და რადგან ბევრჯერ დამარცხეთ, თქვენს წინააღმდეგ
გამოლაშქრებას ხელმეორედ ვერ გაბედვდნენ.

ღონ ფერნანდო.

ალბათ ისინი ვერასოდეს ვერ მოითმენენ,
რომ ჩემი სკიპტრა განაგებდეს ანდალუსიას.
ამ ღამეა მხარეს მუდამ შურით შემოპყურებენ
და მის დაკარგვას დღევანდლამდე ვერ შეურიგდნენ
ამიტომ დაედი, ამ მიწეზეთ სველიაო
ათი წლის წინათ კასტილიის სამეფო ტახტი,
რომ მათთან ახლოს ვყოფილიყავ და რომ მაშინვე
გასწორებოდი თუკი რამეს წაითწყებდნენ.

ღონ არიასი.

მეფეო, თქვენი გამოჩენა, იმათ ციანს,
რომ მხოლოდ მათი დამარცხების საწინდარია.
რაღა გაუწყებთ?

დონ ფერნანდო.

უნდა ვიყოთ ძალიან ფხიზლად;

უბედურების სათავეა უდარდლოება.

თქვენ კარგად იცით, გასაკვირი სულაც არ არის,

ზღვის მოქცევისას მტერი თავზე რომ წამოგვადგეს.

და მაინც, სწორი არ ვიქნები, დამფრთხალ მალემსრბოლს

თუ დავენდობი და ტყვიად თუ შევაშფოთებთ.

ნამდვილად თუ არ ეშუქრება საფრთხე, განკაში

შუალამისას ქალაქს მხოლოდ ძილს დაუფრთხოვდა.

ქალაქის კედლებს და ნავსადგურს კიდევ მცველები

მივაშველოთ და კმარა გვეც.

სურათი მეშვიდე

დონ ფერნანდო, დონ სანჩო, დონ არიასი, დონ ალონსო

დონ ალონსო.

დიდო ხელმწიფე,

გრადი მოკვდა და დონ დიეგომ შური იძია!

დონ ფერნანდო.

შურისძიება, ვიცოდი რომ ასლოვდებოდა,

ბევრი ვიღოვნ, მაგრამ მაინც ვერ ავიცდინე.

დონ არიასი.

რომ დავიხოვით, მწუხარე და თვალცრემლიანი

მოდის ხიმენა და მოითხოვს მართლმსაჯულებას.

დონ ფერნანდო.

თუმც მთელი გულით თანავგუძრძობ მის მწუხარებას,

მაგრამ, ტყუობა, გაუსწორდნენ გრადს ღირსეულად.

მან ეს სასჯელი თავედობით დაიმსახურა,

მაგრამ დიდა მაინც ჩემი გულისტკივილი

და სინანული, მე დაკარგე მხედართმთავარი,

ვინც მსახურებდა მრავალტანჯულ ჩემს სახელმწიფოს

და ბრძოლის ველზე დაუღვრია სისხლი მრავალჯერ.

მე, ადრე მისი ქედმაღლობით განრისხებული,

მგლოვიარე ვარ, რადგან ბოძი გამომეცალა.

სურათი მერვე

დონ ფერნანდო, დონ დიეგო, ხიმენა, დონ სანჩო,

დონ არიასი, დონ ალონსო

ხიმენა.

მიშველეთ, მეფე.

დონ დიეგო.

მომისმინეთ, გემუდარებით.

ხიმენა.

მუხლმოდრეკილი გეგედრებით.

დონ დიეგო.

მუხლებს გიკოცნით.

ხიმენა.

მსაჯული მინდა.

დონ დიეგო.

მომისმინეთ და თავს დავიცავ.

ხიმენა.

უნდა დასაჯოთ თავგასულის კანდიერება.

თქვენი სამეფოს დასაყრდენი მან დაანგრია.

მამა მომიკლა.

დონ დიეგო.

დაუბრუნა მამას ღირსება.

ხიმენა.

სისხლი დაიქცა, მეფემ მკვლეელი უნდა დასაჯოს.

დონ დიეგო.

სამართლიანი შურისმგებლის დასჯა ვინა თქვა!

დონ ფერნანდო.

გთხოვთ, წამოდექით ორიგინი. თქვით, რის თქმაც გნებავთ.

ხიმენა, თქვენი მწუხარების მოზიარე ვარ

და ჩემი გლოვა თქვენი გლოვის თანაბარია.

(დონ დიეგოს).

თქვენ შემდეგ ბრძანეთ, ჯერ ხიმენამ თქვას, დააცადეთ.

ხიმენა.

მომიკვდა მამა, ხელმწიფე, მე ახლაც ვხედავ,

მკვრიდან სისხლი წყაროსავით როგორ თქრიალებს;

სისხლი, რომლითაც ის იცავდა თქვენს სიმაგრეებს

და ბევრი ბრძოლა გამარჯვებით გაღწეულია;

სისხლი, რომელსაც ომშივარი ახდის და კიდევ

ბოთბოტობს, რადგან არ დაღვრილა თქვენივით აშკერად;

სისხლი, რომელსაც გაურბოდა შიშით სიკვდილი,

როდრიგომ მიწას შეურია თითქმის თქვენს თვალწინ.

მივრბოდი ძალადაკარგული, ღონეზიხილი,

ვერ მივეწარი, რომ მივედი, აჰარ სუნთქავდა.

ო, მამატყით, ხელმწიფე, ვერ გლამაზობა,

ჩემი ცრემლები ალბათ უფრო უკეთ გეტყვია.

დონ ფერნანდო.

გამაგრდი-მეთქი, შვილი ჩემო, ანიერიდან

იცოდე, მამის მაგივრობას მეფე გაგიწევს.

ხიმენა.

თქვენი წყალობა ემატება გლოვას, მეფე.

დიხ, ის უკვე არ სუნთქავდა, როგორც გითხარით.

მკვრიდან სისხლი თქრიალებდა და თითქოს სისხლით

მიწავს, შური იძიე, იწერებოდა.

ან, უფრო სწორად, ძალმისხილი, ღია ჭრილობით

მარჯვრება და შურისგებას მევედრებოდა.

მას სურდა, თქვენთან, მეფეებში ყველაზე მეტად

სამართლიანთან, რომ მის ნაცვლად მელაპარაკა.

ნუთუ მოითმენთ, რომ ასეთი თავგასულობა

არ ისჯებოდეს, ხელმწიფე, თქვენს ქვეყანაში?

და დაუსჯელად უმამაცეს ადამიანებს

კანდიერებით და თავდასხმით ემუქრებოდნენ.

რომ ირემებდეს თავგასული იმის დიდებას

და უწმინდესი მისი ხსოვნა სისხლით წარეცხოს.

ალბათ ამგვარი აღსასრული მამარჩმისა

გულს გაუტეხდა თქვენი ტახტის ერთგულ ქვეშევრდომთ.

დიხ, დაეცა მამარჩმი და მკვლელს თუ დასჯით,

ქვე განმტკიცებთ ძლიერებას; ვერ მანუგეშებს
მე მისი დასჯა; თქვენ დაკარგეთ უბადლო კაცი.
იმის შური იძიეთ და სისხლი აიღეთ.

ჩველს მსხვერპლად მე არ შემომწირავთ, იმას შესწირავთ
თქვენს სიდიადეს და თქვენს გვირგვინს, თქვენს პიროვნებას,
დიდო მეფეო, სახელმწიფოს მსხვერპლად შესწირეთ,
უნებ დანაშაულს ქედმაღლობით არ ერიდება.

ღონ ფერანანდო.

ქვე რალას იტყვიო, დონ დიეგო?

ღონ დიეგო.

სულადკარგულს

ის ურჩენია, სიცოცხლეს რომ გამოესალმოს.
საიდრადია ღვაწლმოსილი ადამიანი,
თავის შვის ჩასვლას საკუთარი თვალით რომ ხედავს!
მე, ვისაც ქვეყნის სამსახურმა ასეთი დიდებას
მზიარა და გამარჯვების სიტკბო მაგვმა,
მისთვის ვიცოცხლე, თურმე ამ დღეს რომ მოცსწრებოდო,
დამცირებული ვყოფილიყავ და ქედმოხრილი.
ის, რაც ვერ შესძლეს ვერც ალყაში, ვერც იერიშში,
ის, რაც ვერ შესძლო ვერც გრანადამ, ვერც არაგონმა,
ის, რაც ვერ შესძლო ვერც მოშურნემ, ვერც მოძალადემ,
თქვენს თვალწინ გრავმა ჩაიდინა თქვენს სასახლეში.
დამყინა, თქვენი არჩევანით განრისხებულმა
და მორიგა ჩემს ასაკს და ხანდაზმულობას.

მეფეო, ეს თმა, ბრძოლის ველზე გათეთრებული,
მშრალი, დაღვრილი უთვალავჯერ თქვენს სამსახურში
და ეს მარჯვენა, ზარდამცემი მტრისთვის ოდესღაც,
საფლავში უნდა ჩამეტანა შეგინებული,
რომ ღირსეული ვაჟიშვილი არა მყოლოდა,
ღირსი თავისი მეფისა და თავისი ქვეყნის.
გრავს ჩემს მაგიერ შეებრძოლა და მოკლა გრავი
და დამბრუნა შებრალული ღირსება შვილმა
თუკი ვაჟკაცი, დამცირებას რომ ვერ აიტანს
და შურს იძიებს, დასაჯოს უნდა ამიტომ,
დღე მაშინ თავზე მე დამატყდეს ტეჟა-ქუხილი.
თუ ხელი შეცდა, უნდა აგოს პასუხი თავმა.

შეცდა კი ვინმე? ტყუილად ხომ არა ვკამათობთ?

მე თუ თავი ვარ, ჩემი შვილი ჩემი ხელია.
მეფეო, ხიმენა ჩემს ვაჟიშვილს რატომ უჩივის,
მზიარებას რომ არ ეგლატა, გრავს მე მოვკლავდი.

პა, ეს თავი, წლოვანებით დამძიმებული,
როდრიგოს მკლავი კიდევ დიდხანს რომ გემსახუროთ.

ქვე ხიმენა დაამშვიდოს ჩემმა სიკვდილმა.

მე მაგერ განაჩენს უდრტვინველად შეგურიგებინო.

ჩასან ღირსება დავიბრუნე, მე თანახმა ვარ,

იმ ქვეყანაში სინანული აღარ წამყვება.

ღონ ფერანანდო.

ეს საქმე უნდა ყოველისმხრივ ავწონ-დავწონოთ,

სდომოზე თავი მოვიყაროთ და განვიხილოთ.

მე მუხრს, ხიმენა გააცილოს შინამდე სანჩიმო

და დონ დიეგომ სიტყვა მოგვეცეს ჩემი სასახლის

ტყვე რომ იქნება. როდრიგო კი აქ მომიყვანეთ.

ხ ი მ ე ნ ა .

მკვლედი ღირსია სიკვდილისა, დიდო მეფეო!

დონ ფერანანდო.

წადი, დამშვიდდი, ჩემო შვილო, და დაისვენე!

ხ ი მ ე ნ ა .

სიმშვიდე, მეფეო, მწუხარებას გამოიორკევებს.

მესამე მოქმედება

სურათი პირველი

დონ როდრიგო, ელვირა

ელვირა.

როდრიგო! აქ რამ მოგიყვანა, შე უბედურო?

დონ როდრიგო.

ჩემმა წყევლმა ბედისწერამ, სხვა არაფერმა.

ელვირა.

როგორ მოხვედ, სიამაყით დაბრმავებულ,
აქ, სადც ცრემლი მოიტანე და მწუხარება?
ნუთუ აქ მაინც არ გაწუხებს გრავის აჩრდილი?
შენ არ მოკალი?

დონ როდრიგო.

ვერ გაუძელ სირისხილს, მიზრძანა
იმისი მოკვლა შელახულმა ჩემმა ღირსებამ.

ელვირა.

და იმედი გაქვს, თავშესაფარს რომ აქ იპოვი?
რომელმა მკვლელმა მოსივნა მოკლულის ჭერქვეშ!

დონ როდრიგო.

მე აქ მოვედი, რომ ჩემს მსაჯულს შევხვდე პირისპირ.
გაოცებული ნუ მიყურებ, მე სიკვდილს ვეძებ
მას შემდეგ, რაც კი სასიკვდილოდ სხვა გაგიმეტე.
სიყვარული და ხიმენა ჩემი მსაჯული.
იმის სიძულვილს მიჩრეენია ახლაც მოვკვდე.
და უდიდესი მოწყალება იქნება ჩემთვის,
რომ მომიხაჯოს სიკვდილი და თვით აღასრულოს.

ელვირა.

არ დაეწახო, გაქექი მის მრისხანებას,
თორემ ხიმენას გააფთრება თავს დაგატყდებო.

ფერ მოგორავს გამაგებელს, ის გირჩევნია;
სანამ რაცხრება, წადი, წადი, ნუ ეჩვენები.

სურათი მისამა
ხიშენა, ელვორა

დონ როდრიგო.

ო, არა, მხოლოდ იმიტომ ვარ სიკვდილის ღირსი,
რომ შევაძულე უძვირფასეს არსებას თავი.
სიცოცხლეს აღარ ვისურვებდი და სატანჯველსაც
თავს დავაღწევდი, თუკი უფრო შემძებულვოდა.

ელვირა.

სასაზღვრია ხიშენა და ქვირინებს ახლა.
და შინ წამოსულს გამოჰყვება უთუოდ ვინმე.
წადი, როდრიგო, თუ ღმერთი გწამს, გეზუდარები,
შენ რომ აქ გნახონ, ღმერთმა იცის, რას არ იტყვიან.
ის უმწუოა, შენ გინდა, რომ ილაპარაკონ,
თითქმის ხიშენა მამამისის მკვლელს შეურიგდა?
საცაა მოვა; მგონი მოდის, იმის ღირსებას
რომ გაუფრთხილდე, დამალე, სწრაფად, როდრიგო.

სურათი მორა

დონ სანჩო, ხიშენა, ელვორა

დონ სანჩო.

თქვენ არ გაცვენებთ შურისგება, თქვენი რისხვაა
სამართლიანი, ხოლო ცრემლი კანონიერი;
არ ვიცი, როგორ განუგეშოთ უძლური სიტყვით
და მწუხარება როგორ უნდა შეგიმსუბუქოთ.
მაგრამ თუ ჩემი სამსახური დატვირდეთ, დღესვე
მზადა ვარ, ჩემი იარაღით რომ გემსახუროთ
და თუ გსურთ ჩემი სიყვარულით იძიეთ შური;
თქვენ თუ გმორჩილებთ, ეს მარჯვენა უძლველია.

ხიშენა.

რა საბრალთ ვარ!

დონ სანჩო.

მომსახურეთ, ღვთის გულისათვის.

ხიშენა.

მეფეს რა ვუთხრა, ის შემპირდა მართლმსაჯულებას.

დონ სანჩო.

მოგესწენებათ, არა ჩქარობს მართლმსაჯულება,
ჭიანურდება და ანელებს დანაშაულის
სიმძაფრეს ჟამი, ბოლოს შრება თვალმეტყველებით.
მომეცით ნება, რომ რაინდმა შური ვიძიო,
ეგ გზა მსაჯულზე სწრაფია და უტყუარია.

ხიშენა.

ბოლო იმედი ეგ იქნება, თუკი დამჭირდა
და თუ მანამდე ეგ სურვილი არ გაგიქრებათ,
აღარ დაგიშლით, ჩემს ნაცვლად რომ შური იძიოთ.

დონ სანჩო.

ეგ არის ჩემი სანატრელი ბედნიერება
და მაგ იმედით ფრთაშესხმული მივიდვარ თქვენგან.

ხიშენა.

ძლივს მართანი ვართ. შემძლია, რომ თავისუფლად
გავიზიარო, მწუხარებით ვით ვიტანჯები.
მე შემძლია, ოხზრა გულში რომ არ ჩავიკლა
და ნადვლიანი ჩემი სული გადავამოლო.
როდრიგომ მოკლა მამაჩემი, პირველად ხმალი
მან მამაჩემის უწმინდესი სისხლით შეღება.
ჩემი თვალები მწუხარების ცრემლით ტირიან.
ჩემს სულში ჩემი არსებობის ერთმა ნაწილმა
დაასამარა მეორე და აქ დარჩენილზე
შური ვიძიო მაიძულებს მსეგადასული.

ელვირა.

დამშვიდდით, ჩემო ქალბატონო.

ხიშენა.

მწუხარებაში

სულმა სიმშვიდე როგორ ჰპოვოს, რას მეუბნები!
შემიმსუბუქებს მჭმუნვარებას ნუთუ რაიმე,
ვინც დამაწუხრა, თუკი მაინც ვერ შევიძულე?
ან რატომ მერგო სატანჯველი სამარადისო,
რომ მკვლელზე შური ვიძიო და მკვლელი მიყვარდეს?

ელვირა.

მამა წავართვათ, ქალბატონო, და მაინც გიყვართ?

ხიშენა.

ამბობ, გიყვარსო? კი არ მიყვარს, ვაღმერთებ! ებრძვის
ეს უძლველი სიყვარული შურისძიებას.
მე ვხედავ ძვირფას ადამიანს საძულველ მტერში
და მაინც, ჩემი განწყობის მიუხედავად,
მე ვერძნობ, ჩემს სულში როდრიგო რომ ებრძვის მამაჩემს.
თავს ესხმის, მერე ავიწროებს და მამაჩემი
ხან უკან იხევს, ხან მარცხდება და ხან იმარჯვებს.
სიყვარულის და სიძულვილის ორთაბრძოლაში
სული ტანჯული გაყოფილი მაინც არ არის
და სიყვარულმა რაც არ უნდა დამიმორჩილოს,
ვერ დამაწიწკებს ვერასოდეს მოვალეობას.
მე იქით წავალ, სადაც მიხობს ჩემი ღირსება.
ჩემთვის როდრიგო ძვირფასია, ემორჩილება
მას ჩემი გული, მაგრამ ვიცი, ვისი შვილი ვარ
და ისიც ვიცი, მამაჩემი თუ ვინ მომიკლა.

ელვირა.

და შურს იძიებთ?

ხიშენა.

ეგ განზრახვა უღმობელია
და ის უღმობლად მომიწოდებს. შური ვიძიო.
მისი სიკვდილი მინდა, მაგრამ მოველი ძრწოლით
და თუ მოკვდება, იმის სიკვდილს მე ვერ ავიტან.

ელვირა.

ო, ქალბატონო, მოიშორეთ ეგ სატანჯველი,
არ აღასრულოთ ჩვეულება უსასტიკესი.

ხ ი მ ე ნ ა.
რას ამბობ! მამამ ჩემს ხელგეში დალია სული,
მისი შვილი ვარ, მევედრება შურისძიებას!
თუ სიყვარულის ჯადოქრობას დავემორჩილე,
განსვენებულზე ვღვარო მხოლოდ უმწყო ცრემლი?
ვით ავიტანო, სიყვარულის ტკიბილმა ცთუნებამ
რომ ჩემს ღირსებას სიმშვიდეში ბოლო მოუღოს?

ე ლ ვ ი რ ა.
მერწმუნეთ, არვინ, ქალბატონო, თქვენ არ დაგძრახავთ,
თუ სწორუბოვარ ადამიანს არ შეიძულებთ
და ძვირფას მიჯნურს არ გასწირავთ; თქვენ მოიხადეთ
წელი და მეფე ინახულეთ. კარგს იზამთ, თუკი
დაეულოდებით განაჩენს და არ აჩქარდებით.

ხ ი მ ე ნ ა.
შეღალულ სახელს იარაღი უშველის მხოლოდ
და სიყვარულმა რაც არ უნდა მომაჯადოვოს,
ამაყი სული სირცხვილს ვეღარ შეურიგდება.

ე ლ ვ ი რ ა.
მაგრამ როდრიგო თუკი გიყვართ კვლავინდებურად?

ხ ი მ ე ნ ა.
ჰო, მიყვარს.

ე ლ ვ ი რ ა.
მაგრე, რასა ფიქრობთ, რა გადაწყვეტეთ?

ხ ი მ ე ნ ა.
ჩემი ღირსება დავიცვა და ბოლო მოვუღო
ჩემს ტანჯვას, შური ვიძიო და მერე მეც მოვკვდე.

სურათი მეთხუთხედი

დონ როდრიგო, ხიმენა, ელვირა

დონ როდრიგო.
არა! მე ვერსად გაგექცევით, თქვენი ღირსება
დაიცავით და ჩემს სიცოცხლეს ბოლო მოუღეთ.

ხ ი მ ე ნ ა
ამას ვის ვხედავ, ღმერთო ჩემო, სად ვარ, ელვირა?
ეს როდრიგოა! ის აქ არის, ის აქ მოვიდა!

დონ როდრიგო
დაღვრეთ სისხლი, ნუ დამოჯავთ და უყუყუამანოდ
იგმვით სიტკბო სასურველი შურისძიების.

ხ ი მ ე ნ ა.
ვაი!

დონ როდრიგო.
ხიმენა!

ხ ი მ ე ნ ა.
სუნთქვა მეკვრის!

დონ როდრიგო.
ყური დამიგდე!

ხ ი მ ე ნ ა.
წადი, სიკვდილი დამანებ!

დონ როდრიგო.
ერთს გეტყვი მხოლოდ
და შემდეგ აი, ამ მახვილით გამეც პასუხი.

ხ ი მ ე ნ ა.
ჯერ მამარჩემს სისხლი ზედ რომ არ შემრობია?

დონ როდრიგო.
ჩემო ხიმენა...

ხ ი მ ე ნ ა.
მომაცილე ჩქარა მახვილი,
მამხილებელი საზიზღარი დანაშაულის.

დონ როდრიგო.
არა! შენს სულში სიძულვილი რომ აბოჰორდეს
და სასიკვდილოდ გამიმეტო, სწორედ ის მინდა.

ხ ი მ ე ნ ა.
ის შენ შედეგე ჩემი სისხლით

დონ როდრიგო.
ახლა კი ჩემი
ცოდვილი სისხლით, შენი სისხლის კვალი წაშაღე.

ხ ი მ ე ნ ა.
ო, უღმობელო, მახვილით რომ გამოასალმე
სიცოცხლეს მამა, ხოლო შვილი — მახვილის მზერით!
ვეღარ გავუძლებ, მომაცილე, არ დამანახო,
მითხარი, როგორ მოვისმინო, როდესაც მტანჯავ!

დონ როდრიგო.
შენი სურვილის მორჩილი ვარ და მაინც მინდა,
რომ წუთისთფელს შენი ხელით გამოვეთხოვო;
რადგან ძლიერი სიყვარულიც ვერ მაიძულებს,
ნამოქმედარი რომ ღაჩრულად მოვიინიო.
წამმა, რომელსაც ვერაფერი გამოისყიდო,
მოხუცს ღირსება შეუღალა, მე შეურაცხყო.
კეთილშობილი ვერ აიტანს — სილა გააწანა,
გაგაწანა სილა მან ორივეს, შეურაცხყოფა
ვერ მოვითმინე და მიეუზღე სამაგიერო.
მე ხელმეორედ ისევ ასე მოვიქცეოდი.
გულს, შურისგებით ამხედრებულს და გაშმაგებულ
მამარჩემს ჩვენი სიყვარული დიდხანს ებრძოდა.
როგორი ცეცხლი გიზგიზებდა ჩემს სულში, მისვდი,
რომ შურისკებას გაყვინებდი და თავს ებრძოდი.
ჩემი შერცხვენა ამერიჩია თუ შენი რისხვა?
ანდა მახვილის გამიშვლებას ხომ არ ვჩქარობდი?
ისიც ვიფიქრე, ვერ ვერევი სიბრაჟეს-მეთქი
და სასწორს შენი სიყვარული გადასწორიდა,
რომ შენს მშვენებას გმირულად არ შეგებრძოლებოდი.

ოქო: შერცხვენილი მისი ღირსი ვეღარ ვიქნები და რაც არ უნდა ვეყვარებოდი დღემდე, დღეიდან სახელგატყბილს შემოძლებს უთოოდ - მეოქი.
თუ დავთმობდი სიყვარულს და ქედს მოვიუხრდი, მე შევბღალავდი შენს არჩევანს სულმოკლეობით. გეტყვი და სანამ ცოცხალი ვარ, გავიმეორებ, გავიმეორებ, გონებაზე სანამ ვიქნები: ეს მწუხარება მოგიტანე მხოლოდ იმიტომ, რომ დავიბრუნო ღირსება და დაგიმსახურო. მე უწმინდესი მოვიხადე ვალი და ახლა მოვედი შენთან და შენს სურვილს ვემორჩილები. აიღე ზღაპრული შევასრულე, რაც მე მევალა და ახლა ესდა მევალება, რომ შევასრულო. შენ გიხმობს: შური იძიეო, მიკაელუი მამა, მოვსლუვარ შენთან ჩემი ფეხით შენი ზვარაკი. არ გეტყვ, მსხვერპლად მიუტანე იმისი სისხლი, ვინც სამსხვერპლოზე მამაშენის სისხლი დაღვარა.

ხ ი მ ე ნ ა.

ჩვენ, მართალია დაგვაშორა შუღმა, როდრიგო, მაგრამ ეგ შენი საქციელი როგორ გავიცხოვრო! გატანჯული ვარ, მაგრამ ბრაღი შენ არ მიგიძღვის, ცხარე ცრემლებით მე დავტირი ჩემს უბედობას. მე კაფად ვიცი, რომ ღირსების შებღალვას მაინც ძალგულოვნება ვერასოდეს ვერ ურიგდება. შენ ზოიხადე უწმინდესი მოვალეობა და მიმახვედრე, ჩემი ვალი ვით მოვიხადო. ეგ სიფიცხე და თავგანწირვა ნებალითია, თუ ვით დავიცევა შებღალული ჩემი ღირსება. საუბედუროდ, მეც მაწუხებს ეგ საზრუნავი და უნდა ახლა მამაჩემის შური ვიძიო. მაგრამ, ვაი რომ, გულს მისჩავს ეგ თანაგრძნობა. რომ მოქვედარიყო მამაჩემი სულ სხვა მიზეზით, მჭმუნვარე სული შენი ხილვით შევბას კპოვებდა და იქნებოდა ერთადერთი ჩემი ნუგეშო. შენ მწუხარებას ჯადოქრულად გამიქარგვდი, როცა თვალმებზე მაგ ხელებით ცრემლს შემოშრობდი. დავკარგე მამა და შენ უნდა დავკარო ახლა და სიყვარული ჩემს ღირსებას შევიჩერება. მე გულზე მაწევს საზარელი მოვალეობა და ძალას მატანს, რომ გავწირო და ვიმოქმედო. თავგანწირული სიყვარულიც ვერ მაიძულებს, ლაჩრულად უკან დავიხიო და არ დაგსაჯო. ამაოდ ცდილობს ჩემი გრძნობა, გამოგესაჩარლოს. მაგ შენს სიქველეს უპასუხებს ჩემი სიქველე. შური იძიე ღირსეულად და ღირსეულზე შურს თუ ვიძიებ, შენი ღირსი ვიქნები მაშინ.

დონ როდრიგო.

ნუ აგვიანებ, აღასრულე, რასაც გიბრძანებს შენი ღირსება. თავი ჩემი მომირთმევი, კეთილშობილურ მისწრაფებას მსხვერპლად შესწირე. ეგ განაჩენი უტკბილესი იქნება ჩემთვის. მსჯავრს დროზე თუ არ გამოიტან, ვერ აღსრულდება. ეგ განაჩენი და ვერც სახელს ვერ დაიბრუნებ. მე შენი ხელით სანეტარო სიკვდილს მოვედღე.

ხ ი მ ე ნ ა.

ბრალდებულ ვარ. მე არა ვარ შენი ჯალათი. და დამიხარო თავი, ნაჯახს მე ვერ მოვიქნევი. მე ბრალს გვებ მხოლოდ და შენ თავი უნდა დაიცვა. დიას, მოვითხოვ, მკვლელს სიკვდილი რომ მიუსაჯონ, მაგრამ განაჩენს სისრულეში მე ვერ მოვიყვან.

დონ როდრიგო.

ეტყობა, ჩვენი სიყვარული ჩემს მხარეზეა, ამიტომ უნდა ვაჟაკობა მოიშველიო. შურისძიება შენს ნაცვლად რომ სხვას დააკისრო, ეგ, დამიჯერე, გონივრული სულ არ იქნება. მე ჩემი ხელით დავიციებ ჩემი ღირსება და შენც ასევე შენი ხელით იძიე შური.

ხ ი მ ე ნ ა.

ო, რატომ მტანჯავ უღმობელო? რად მეხმარები? შური იძიე, მაგრამ არვინ დაგხმარება! ალბათ მეყოფა, რომ მოგებაში, გამგებლობა, ჩემი დიდება რატომ უნდა გავინაწილო არ ვკადრება ჩვენს ღირსებას, დავალელები რომ იყოს შენი სიყვარულით და თანაგრძნობით.

დონ როდრიგო.

სული ამყო! რაც გეწაფე, ვაიმე, ნუთუ სულ ამოა და შენდობა არ მეღირსება? ან სიყვარულის ანდა მამის სახელით მაინც ან თანაგრძნობის გამო მაინც მომიღე ბოლო! ო, დამიჯერე, საბრალო ვარ, ასეთ სიცოცხლეს და შენს სიძულვილს შენი ხელით სიკვდილი მიჯობს.

ხ ი მ ე ნ ა.

არა, არ მძულხარ!

დონ როდრიგო.

უნდა გძულდე!

ხ ი მ ე ნ ა.

არ შემოძლია.

დონ როდრიგო.

არ გეშინია მითქმა-მოთქმის ანდა გაიცეცხის? ასე იტყვინა: მამის მოკვლა შვილმა მამის მკვლელს აპატიბა და სიყვარულით უპასუხაო! ისე მოიქცე, რომ დადუმდნენ. გადარჩინე ჩემი სიკვდილით დამცირებას შენი სახელი.

ხ ი მ ე ნ ა.

უმჯობესია, თუ სიცოცხლეს შეგინარჩუნებ. მტერიც რომ იყოს, ადიდებდეს უნდა ჩემს სახელს და დასტიროდეს ცხარე ცრემლით ჩემს უბედობას. თუკი გაიგო, რომ გადმერთებ და მსხვერპლად გწირავ. წადე, აქ ყოფნით მწუხარებას ნუ მითრკეცებ, რაღად მივყარხარ, მაგრამ მაინც უნდა დავკარგო. შენ წახება, როცა ჩამოგდება ღამის წყვედადი. არ ვისურვებდი, რომ აქედან გასული განახონ. საკმარისია ალბათ ისიც ჩემს დასაძრახად,

რომ შენ მოხვედი, რომ აქ იყავ და ვისაუბრეთ.
ისე მოიქცე, რომ ღირსება არ შეგემალოს.

დონ როდრიგო.
მომკალი!

ხიმენა.
წადი.

დონ როდრიგო.
რას აპირებ, ის მაინც მითხარ?

ხიმენა.
გულს, მართალია, ვერაფერი ვერ მოგუხერხე,
მაგრამ ვიძიო მინდა შური მამარჩმისა
და მაინც ჩემი გულუკვაბობის მიუხედავად,
სწორედ ის მინდა, რომ განზრახვა ვერ შევისრულო.

დონ როდრიგო.
ო, სიყვარულის სასწაულო!

ხიმენა.
ო, უბედობავ!

დონ როდრიგო.
მამების გამო სატანჯველი არ დაგველევა!

ხიმენა.
როდრიგო, ამას მოველოდით?

დონ როდრიგო.
ან ვიფიქრებდით?

ხიმენა.
რომ სისარულის მოლოდინი გაგვიტრებოდა!

დონ როდრიგო.
რომ ნავსადგურთან ქარიშხალი მოულოდნელად
თავდატეხილი დაგვიმსხვრევდა მომავლის იმედს!

ხიმენა.
ო, უნუგემო მწუხარებავ!

დონ როდრიგო.
ო, სინანულო!

ხიმენა.
არ გისმენ, არა, წადი-მეთქი, არ გეცოდები?

დონ როდრიგო.
მშვიდობით. მივალო, სავალალოდ უნდა გათრიო
მე ეს სიცოცხლე, სანამ ბოლო არ მომეღება.

ხიმენა.
თუკი საწადელს მივაღწიე, პირობას გაძლევ,
უშვინო ერთ წუთს არ ვიცოცხლო. მშვიდობით. წადი.
თვალს შეუმჩნევლად მიფარე, არ დაგინახოს.

ელვირა.
როცა გვერნია, რომ იმედი აღარსად არის...

ხიმენა.
გაჩუმი. კარგი. მომასვენე, ხელს ნულარ მიშლი.
ღამე მოვიდა, დავჯდები და ვიტყვებ ჩემთვის.

სურათი მახუთა
დონ დიეგო

დონ დიეგო.
არ ეღირსება ნეტარება ჭეყნად არავის.
ბედნიერება როდესაც ვართ, მაშინაც ფიზიკობს
და გვადავს ჩრდილი მწუხარების, რადგან გვაწუხებს
სულ მუდამ რაღაც საზრუნავი და არ გავსვენებ.
ბედნიერ სულში უჩინარი ფუფუნება მატლი.
მიხარია და ამავე დროს, შიშით ვგანკალებ.
ენახე ცხედარი ჩემი მტრისა, შეურაცყოფა
ვინც მომაყენა, მაგრამ არ ჩანს შურისმგებელი.
ჯანგაბეხილი რა უაზროდ დაგებტები
და ეს ქალაქი რა უაზროდ შემოვიარე.
მე ის მხნეობა, მოხუცებულს რომ შემრჩენოდა,
გამარჯვებულის უნაყოფო ძებნა წამართვა.
შვილს მინდა, გულში რომ ჩავეკრა და ჩაგვხვიო,
მაგრამ სულ ყველაგან მხოლოდ შვილის ლანდსდა ვეხვევი.
ასე დავდივარ ამ ცთუნებით მოტყუებული
და ეჭვი ცდილობს ჩემი შიში დამიდასტუროს.
მე ვიცი, იგი ქალაქიდან არ წავიდოდა.
არ დავდევნო, იმას ვფიქრობ, გრაფის მომხრენი.
ბეგინი არიან? ჩემს გონებას ესლა აშფოთებს.
იქნებ ცოცხალი აღარც არის? თუ დიღვეშია?
ო, ღმერთო ჩემო, ეს ვინ არის? ისე მოვტყუვდი
თუ ჩემს ერთადერთ იმედს ვეღვა, ბოლოს და ბოლოს?
არა, ის არის, საწადელი ამსრულებია,
არც გული აღარ შემომკვნესის, შიშიც გამიქრა.

სურათი მამაკან
დონ დიეგო, დონ როდრიგო

დონ დიეგო.
ღმერთმა იწება, რომ გენახე ბოლოს, როდრიგო!

დონ როდრიგო.
გაგლავს!

დონ დიეგო.
სისარულს, გევედრები, ნუ ჩამიმწარებ,
მაცალე, სული რომ მოვითქვა და ქება გითხრა.
მჯეროდა მტკიცედ, ჩემს ღირსებას არ შებღალავდი.
მომბაძე შენი სიზამცი და გააცოცხლე
სახელოვანი წინაპრების გამგებლობა.
ჩემი შვილი ხარ, ღირსეული მათი მეგვიდრე.
ყველა ჩემს ბრძოლას უტოლდება შენი მახვილის
ერთი ძველება და ჩემს სახელს — შეუპოვარი
ყმაწვილკაცობით მიღწეული შენი დიდება.
ჩემი სიბერის დასაყრდენი რომ ყოფილიყავ
ინება ღმერთმა, ჩემს ჭაღარას შეახე ხელი
და მგამოჩე იმ ღოყაზე, ზედ რომ წამაღე
კადნიერებით აღბეჭდილი სირცხვილის დალი.

დო ნ რ დ რ ი გ ო .

ღირსება მხოლოდ თქვენ გვეკუთვნით; შეილი ვარ თქვენი და სხვანაირად როგორ უნდა მოვეცუდოიყავ. სულს დაეუფლა სიხარული, ბედნიერი ვარ პირველი ბრძოლით ჩემს მშობელს რომ გული მოგუგე. სწორედ ამიტომ გვედღერებით, არ გამირისხდეთ თუ ამის შემდეგ შემფთოებულ გულს გადაგიშლით. გთხოვთ, აიტანოთ თუ შეატყოთ უნუგშობა. თქვენი სიტყვები მეტად დიდხანს ეფერებოდა და სულ არ ნანობს სამსახური თუ გაგიწიათ. მე მინდა მხოლოდ რაც დაგვარგე, ის დამიბრუნოთ. შური იძია და იმ ღატაკებით ჩემმა მახვილმა სიყვარულს ბოლო მოუღო და სული წამართვა. ნურაფერს მეტყვით, ყველაფერი დაგვარგე, მაგრამ მე აღვასრულე უწმინდესი ვალი შეილისა.

დო ნ დ ი ე გ ო .

ნუ დააქნიებ შენს სიტყვებს და გამარჯვებას. მე გშობე, მაგრამ შენ ღირსება კვლავ დამიბრუნე; რადგან სიცოცხლეს მიჩრევინა ჩემი ღირსება ვალდებული ვარ შენს წინაშე ამიერიდან. სულს წინ აღუდექ, არასოდეს დამოირჩილო. ქალი ზევია, ღირსება კი ერთთა მხოლოდ, იგი ვალა, სიყვარული კი გართობა.

დო ნ რ ო დ რ ი გ ო .

რას ამბობთ?

დო ნ დ ი ე გ ო .

იმას, რაც ისედაც უნდა გცოდნოდა.

დო ნ რ ო დ რ ი გ ო .

ჩემი ღირსება შურისგებით რომ მემუქრება, თქვენ გინდათ გრძნობას ვუღალატო, ვით სულმდაბალმა? სულმოკლეობა და სირცხვილი თანამგზავრია მხოლოდ ვერაგი მიჯნურისა და ჯაბანისა. ჩემს ერთგულებას ჩირქს ნუ მოსცემთ, ნუ აიძულებთ დიდსულოვნებამ ვერაგობა რომ ჩაიდინოს. მე ვერ დავამსხვრევ ერთგულების მძიმე ბორკილებს, უნუგშო ვარ, მაგრამ სიტყვას ვერ ვუღალატებ. ვერც დავიბრუნებ ხიმენას და ვერც ზურგს შევაქცევ და ჩემთვის ახლა ერთადერთი სხნა სიკვდილი.

დო ნ დ ი ე გ ო .

ჯერ დრო არ არის სიკვდილისა; შენი მარჯვენა გამოადგება შენს ხელმწიფეს და შენს ქვეყანას. დიდ მღინარეში შემოსული მტრის ხომალდები ქალაქს დაქვეით და დარბევით ემუქრებიან. ბნელი ღამით და ზღვის მოქცევით ისარგებლებენ. და ერთ საათში შეიძლება თავზე დაგვადგნენ. მღელვარება სასახლეში და დაფრთხა ხალხი. ყველგან ტირიან, ყველა მხრიდან ისმის ყვირილი. საბედნიეროდ, ამ საერთო მღელვარებაში დამხვდა ზუთასი მეგობარი, შინ რომ მივედი. ჩემი ამბავი გაეგოთ და მელოდებოდნენ, რომ ჩემი შური ეძიათ და მტერს შეჰკვედომოდნენ. შენ მათ დაასწარ, მაგრამ ახლა შეიძლებავე აფრიკელების სისხლით ხელეხს უმამაცხნო.

წადი, ჩაუდექ სათავეში, შენი ღირსება გინიშობს, გაუძებ, წინამძღოლად შენ აგირჩიეს. წადი და მომხდურს ღირსეული პასუხი გაეც, თუ სიკვდილს ეძებ, წადი, სიკვდილს იქ შეეყრები, ვერსად წაგივა, შენთან მოვა თავისი ფხვით და შენს ხელმწიფეს გადაარჩენ შენი სიკვდილით. მაგრამ ეცადე, დამიბრუნე შუბლდადაფნული. შენ არ იქნები მხოლოდ ერთი შურისძიებით სახელოვანი, აიძულე უმამაცხნა მართლმსაჯულებას, რომ შეგინდოს და რომ დამშვიდდეს შენი სიხემა. თუკი გიყვარს, გამარჯვებული რომ დაბრუნდები, დაიბრუნებ იმის სიყვარულს. მაგრამ დრო ჩვენთვის ძვირფასია ტყუილად ვეარგავთ, დაგაყენე და ვლაპარაკობთ, დროა გაფრინდე. მტერს ისე უნდა შეებრძოლო, მეფე დარწმუნდეს, რომ ჭეშმარიტად ღირსეულმა შეცვალა გრაფი.

მეოთხე მოქმედება
სურათი პირველი
ხიმენა, ელვირა

ხ ი მ ე ნ ა .

ჭორო არ არის, ნამდვილია, მითხარ, ელვირა?

ელვირა .

ო, რომ იცოდეთ, გარეშეში ვით ესევინა, რა ალტყებით შესცქერიან, ვით აღმერთებენ ჭაბუკს, სახელი სიმამაცით რომ მოიხვეჭა. იმის წინაშე შეირცხვინეს თავი მავრებმა, სწრაფად მოვიდნენ, მაგრამ უფრო სწრაფად გაიქნენ. ბრძოლა სამ საათს გრძელდებოდა და გამარჯვება ბოლოს ჩვენ დაგვრჩა, ორი მეფე დაგვანდა მავრთა. ჩვენმა ბელადმა იმათ ქედი მოახრევინა.

ხ ი მ ე ნ ა .

მხოლოდ როდრიგო ჩაიდინა ეს სასწაული?

ელვირა .

იმის გმირობის გვირგვინია ის ორი მეფე, რომლებიც თვითონ დაამარცხა და თვით შეიპყრო.

ხ ი მ ე ნ ა .

შენ დაწერილებით ეს ამბები საიდან იცი?

ელ ვი რ ა.

ახლა ყველანი იმის ქებას ამბობენ მხოლოდ,
მას ეძახიან ხალხის მხსნელს და მფარველ ანგელოსს,
თავისუფლების გადამრჩენელს და შვიბის მომტანს.

ხ ი მ ე ნ ა.

მეფეს? როდრიგოს გმირობაზე რა უთქვამს მეფეს?

ელ ვი რ ა.

ვერ გახედა და ვერ ეჩვენა მეფეს როდრიგო.
გახარებულმა ღონ დიგემო დატყვევებული
გვირგვინოსნები სასახლეში ძლევაშისილი
შვილის სახელით მიიყვანა და დიდსულოვან
ხელმწიფეს სთხოვა შეწყალება ხალხის მხსნელისა.

ხ ი მ ე ნ ა.

იგი დატყვევებული ხომ არ არის?

ელ ვი რ ა.

ვე არვის უთქვამს.

რა მოგდით, ფერი დაგეკარგათ! გამაგრდით-მეთქი!

ხ ი მ ე ნ ა.

დიახ, დამცხრალი მრისხანება, რომ დამიბრუნდეს,
ძალ-ღონე მინდა, მე კი მისი ბედი მაწუხებს.

მე ვურიგდები, რომ აქებდნენ, სოტბას ასხამდნენ,
გადამაიწყდა ღირსება და მოვალეობა!
დალეი სული, სიყვარულო, გაცოცხლდი, რისხვავ!
მან ორი მეფე დაამარცხა, მაგრამ მომიკლა
მამა და არის ეს ძაძები, მე რომ მაცვია,
მისი პირველი გამარჯვების მაწუხებელი.

როგორც არ უნდა აღიდებდნენ მის სულგრძელობას,
მის დანაშაულს მე მასხენებს აქ ყველაფერი;
ჩემს მრისხანებას ცეცხლს უკიდებთ თქვენი საუბრით,
ამ შავი კაბით, ამ პირბადით და ამ მანდილით
ის თავის პირველ გამარჯვებას დღესასწაულობს.
ისე ნუ იზამთ, სიყვარულმა რომ დაიჯანხნა,
ჩემი ღირსება, მაგრამ მაინც თუ დაიჯანხნა,
თქვენ უშმინდესი შემასხნეთ მოვალეობა
და მიიტანეთ იერიში გამარჯვებულზე.

ელ ვი რ ა.

დამშვიდდით, ჩემო ქალბატონო, ინფანტა მოდის.

საშარტი ბაიორა

ინფანტა, ხიმენა, ლეონორა, ელვირა

ინ ფ ა ნ ტ ა.

სანუგეშებლად არ მოვსულვარ, რით განუგეო?
შენს ცრემლებს მინდა შევეუერთო ჩემი ცრემლები.

ხ ი მ ე ნ ა.

თქვენც ის საერთო სიხარული გაიზიარეთ
არ გირჩენიათ, დღეს უფალმა რომ გვიწყალობა?
მე უნდა ვიყო, ქალბატონო, მხოლოდ მჭმუნვარე.
იხსნა ხალხი და დაამარცხა მტერი როდრიგომ
და იარაღით მოაშორა ქვეყანას ჭირი.
მხოლოდ მე უნდა ვკეთიინებდე და სხვა არავინ.

გადარჩინა ხელმწიფე და ჩვენი სამშობლო,
მისმა მარჯვენამ მე დამღუპა მხოლოდ ბედმავე.

ინ ფ ა ნ ტ ა.

მან სასწაული ჩაიდინა, მართლაც, ხიმენა.

ხ ი მ ე ნ ა.

გამომაყრდა ამ ხმაურმა აუტანელმა,
ჰკლანი იმის გმირობაზე ლაპარაკობენ,
გმირობას ეძიო, მტრად გაუხდა მხოლოდ სიყვარულს.

ინ ფ ა ნ ტ ა.

თავს რატომ უნდა გაბეზრებდეს იმისი ქება,
შენი რჩეული ხომ ის იყო, ჭაბუკი მარსი?
ის იყო შენი ქვეშევრდომი და მბრძანებელი,
იმისი ქებით შენს არჩევანს ადასტურებენ.

ხ ი მ ე ნ ა

ვინც იხსნა ხალხი, ქებაც უნდა უთხრან უთუოდ,
ღირსია, მაგრამ ეგ ახალი სატანჯველია,
სულს მწუხარება ემატება, რომ აღიდებენ
ვიცი, კვარავ და ფასიც ვიცი დაკარგულისა.
ო, სიყვარულის უღმრთელო გულისტკივილო!
მესმის სოტბა და ვნების ცეცხლი უფრო ბრიალებს
და მაინც ჩემზე ძლიერია მოვალეობა,
გრძნობას ჩავიცავ და ვიქნები დაუნდობელი.

ინ ფ ა ნ ტ ა.

მოვალეობამ შენ გვირგვინი დაგადგა გუშინ,
დიდსულოვანი დაუნდობლად ებრძოდი შენს თავს
და იყავ ისე ღირსეული, რომ სასახლეში
შენი გლოვით და სიმამაცით იხილებოდნენ.
მაგრამ მითხარი, დაუკრებ მეგობრის რჩევას?

ხ ი მ ე ნ ა.

ალბათ ურჩობა მკრეხელობად ჩამეთვლებოდა.

ინ ფ ა ნ ტ ა.

მოვალეობა დღეს სხვა არის, გუშინ სხვა იყო.
როდრიგო ჩვენი ერთადერთი დასაყრდენია.
ის ახლა ხალხის იმედია და სიყვარული,
მავრთა რისხვა და მცველია კასტილიისა.
ამბობს ხელმწიფე და ხელმწიფეს ეთანხმებიან,
რომ როდრიგოა მამაშენი გაცოცხლებელი.
ბოლოს და ბოლოს, ისიც მინდა გაგავცხადო,
რომ სახელმწიფო შეირყვია მისი სიკვდილით.
როგორ! სამშობლო მამაშენის შურისძიებას
უნდა ემსვენებოდა? ეგ იჩნება კანონიერი?
რამ დაისაჯოს, დანაშაულს ხელი შევეწყობ?
შენი ნება და იმაზე ჯვარს ნუ დაიწერ,
ვინც მამაშენი წუთისოფელს გამოასალმა.
მაგრამ მე გირჩევ თუ ასეა, რომ სიყვარულზე
უთხრა უარი და სიცოცხლე შეუნარჩუნო.

ხ ი მ ე ნ ა.

ო, არა, ასე ღმობიერი მე ვერ ვიქნები!
წინ ვერაფერი დაუდგება მოვალეობას.

თუმცა კუთვნიის გამარჯვებულს ჩემი სიცოცხლე,
თუმცა ხალხს უყვარს და იგია მეფის რწმუნული,
თუმცა გულადი მეომრები უდგანან გვერდით,
მაგრამ მწუსარე კვიპაროსი დაჩრდილავს დაფნას.

ინფანტა.

ო, მხოლოდ სულდიდ ადამიანს თუ შეუძლია,
შურისძიებას სიყვარული რომ ანაცვალოს.
ზაგრამ იგია უფრო მეტად დიდსულოვანი,
კინც ღირსებას და სიამაყეს სამშობლოს სწირავს.
ისიც სასჯელი არ იქნება, ცეცხლს თუ ჩაიქრობ?
შენი როდრიგო ვით აიტანს შენს გულგრილობას?
ამას კვარანახობს მხოლოდ ქვეყნის კეთილდღეობა:
მანც რას ფიქრობ, რას მოელო, რას გეტყვის მეფე?

ხიმენა.

თუნდაც უარი მითხრას, მანც ვერ მოვისვენებ.

ინფანტა.

კარგად დაფიქრდი, არ გადადგა ისე ნაბიჯი.
მწვდობით. ჭკუა მოიკრიბე, ნუ აჩქარდები.

ხიმენა.

სხვა გზა არა მაქვს მამაჩემის სიკვდილის შემდეგ.

სურათი მასამი

ლონ ფერნანდო, ლონ დიეგო, ლონ არასიკი,
ლონ როდრიგო, ლონ სანჩო

ლონ ფერნანდო.

შენ, ღირსეულო მემკვიდრეო იმ დიდი გვარის,
რომელიც იყო დასაყრდენი კასტილიისა;
სახელგანთქმული წინაპრების შთამომავლო,
მათთან პირველმა გმირობამ რომ გაგათანარა.
ფასდაუღებელ შენს გმირობას შესაფერისი
ჰილდო გუთუნის, მაგრამ რითი დაგაჯილდოვო?
განუაქციე მომხდური და ქვეყანა ისენი
და შენი ხელით განამტკიცე სამეფო სკიპტრა,
ვიდრე ბრძანებას გავცემდი და მტრის დასასველრად
განგავს აგეტხდით, დამარცხე რაზმები მავრთა.
განუზომელი ეგ გმირობა მადლიერ მეფეს
იმედს უკარგავს, რომ საჩუქრით ვაღს გადაგიხდის.
დატყვევებულმა მეფეებმა ვიპოიეს ჰილდო,
მე აქ ვიყავი, მათ ორივემ გიჟოდეს სიდი
და რადგან სიდი მათ ენაზე მბრძანებულს წინწავს,
ამიერიდან ეგ იქნება სახელი შენი.
იყავი სიდი, დე, ამ სახელს დაემორჩილოს
მთელი გრანადა, შიშის ზარი დასცეს ტოლედოს.
მათ აგრძნობინოს, ვინც ჩემს კანონს ემორჩილება,
როგორ გაფასებს შენი მეფე და რად უღირხარ.

ლონ როდრიგო.

დასნდეთ ჩემი მოკრძალება, დიდი მეფეო,
ნუ აწვიადებთ ჩემს სამსახურს, ესოდენ მცირეს.
და თქვენს წინაშე რომ გავწითლდე, ნუ მაძიებთ.
არა ვარ ღირსი მე ასეთი ქება-დიდებას.
მე მოვალე ვარ, რომ შევწირო თქვენი სამეფოს
კეთილდღეობას სისხლი ჩემი და სუნთქვა ჩემი.

და თუ შევწირო, ღირსეულად მოვიხმდი მხოლოდ
თქვენი ერთგული ქვეშევრდომის მოვალეობას.

ლონ ფერნანდო.

განა ყველანი, ვინც არიან ჩემს სამსახურში
ასე ბრწყინვალედ ასრულებენ მოვალეობას?
თავგანწირულად ვინც იბრძვის და თავს არ იშოვავს,
ამ ქვეყნად მისი ზედრი არის გმირობა მხოლოდ.
რომ უნდა გაქონ, შეურეგადი და კარგად მამცნე
ამ საარაო გამარჯვების თავი და ბოლო.

ლონ როდრიგო.

თქვენ უკვე იცით, ხელმწიფეო, იმ განსაცდელში,
რომელიც ქალაქს თავს დაატყდა მოულოდნელად,
მამას ეახლა მეგობრების მთელი ლაშქარი
და სწორედ იმათ წამაქეზეს აღელვებული...
მეფე, თქვენ უნდა მათგან, რომ ვმოქმედებდი
თქვენი სახელით, არა მქონდა თუმცა დასტური.
მტერი მზად იყო, განსაცდელი გვემოქერებოდა.
თავს წაგებედი, სასახლეში რომ მოესულიყავი;
ჯობდა, ბრძოლაში დამეკარვა და თუ სიკვდილი
მეოლდა, ჯობდა ისეც თქვენთვის რომ მოემკვდარიყავი.

ლონ ფერნანდო.

შური იძიე, მაგრამ გმირმა დაღვრილი სისხლი
გამოისყიდე, ქვეყანა რომ გადაარჩინე.
ამიერიდან, რაც არ უნდა მითხრას ხიმენამ
მე მხოლოდ უნდა მოეუსმინო და ვანუგეშო.
თუმცა, განაგრძე.

ლონ როდრიგო.

რაზმი ჩემი წინამძღოლობით
წინ მივივცდა. ჩვენ ვიყავით რწმენით სავსენი.
გვიერთდებოდნენ სწრაფად მფრნი. ზუთასნი გაგხდით
სამი ათასი, ნავსადგურში როცა მივედით.
ასე მზავლანი თუ რა მტკიცედ მივაბიჯებდით
რომ გვიყურებდნენ, მხნეველებდნენ შემინებულნი!
მე ლაშქრის ორი მესამედი მისვლისთანავე
სწრაფად დავმალე იქ რომ დაგვხვდა, იმ ზომალდებში.
დანარჩენები, აღვხვებულნი (იმათი რიცხვი
კვლავ იზრდებოდა) ჩემს გარშემო იკრიბებოდნენ.
ყველანი მიწას გაეკრნენ და ღამის წყვიადში
მიწაზე ასე გართხმულები ხმას არ იღებდნენ.
რაკი გუბრძანე, გუშაგებიც ასე მოიცნენ
და ხელს უწყობდნენ ჩემს განსარჯავს დამალულები.
მე თავი ისე დავიჭირე, განკარგულებას
რომ ვიძლეოდი, თითქოს თქვენი ბრძანება იყო.
და აი, ბოლოს ვარკვლავების შუქზე ვიხილეო
ჩემი ოცდაათი იალქანი ზღვის მოქცევისას.
ათამაშებდა გემებს ტალღა და მოქცეულმა
ზღვამ და მავრებმა ნავსადგურში შემოაღწიეს.
არავინ დახვდათ. სიმშვიდეა. არც ნავსადგურში
და არც ქალაქში ჯარისკაცი არ მოჩანს არსად.
მოტყუებული არის მავრი ჩვენი ღუმილით.
მოულოდნელად თავს დაგვეხსა, ასე ჰგონია.
მოადგა ნაპირს გაბეღულად. ჩაუშვა ღუშა
და მორბის ჩვენსკენ, რომ საფიანში ამოყოს თავი.

მაშინ ჩვენც ვდგებით ერთდროულად, ომასიანი ჩვენი ყოვანი ცასა სწვდება და ჩვენს ყოვნიან სომალდებიდან პასუხობენ და გამორბიან. შეძრწუნდა მტერი, შოშის ზარმა შეიპყრო, შედრკა, თუმც წესიერად ჯერ ნაპირზე არ გადმოსულა, არ უბრძოლია, დაღუპული ჰქონია თავი. მოსული არის საძარცვავად, დაუხვდა ომი. შეგავიწროვეთ როგორც ზღვაზე, ისე ხმელეთზე. და სანამ გონზე მოვიდა და ხელი გაიღო, წინ გავირეკეთ. მიდიოდა სისხლის მდინარე. მაგრამ მავრები ბელადებმა შემოაბრუნეს. გაერთიანდნენ, მოიკრიბეს ისევ მსწრაფად. იფიქრეს, ასე უბრძოლველად როგორ მოგვედგეთო, გაემგარდეთ, ხმალი ერთხელ მაინც მოვიქნითო. მათ დაუბრუნდათ სიმამაცე, ხმალი იშოშვლეს და ჩვენი სისხლი მათ დაეცემა სისხლს შეუერთეს. მიწაც, მდინარეც, ხომალდებიც და ნავსადგურიც მხოლოდ სიკვდილსა და რჩენილად და ის ხარობდა. ვაი, რამდენი გმირობა და დიადი სული გატრა უკვალოდ და წყვილიდში გაუჩინარდა. თავის გასაჭირს ყველა თვითონ უმკლავდებოდა და ვერ გაეგო, ბედი საით მიჰქანებდა! მე ყველგან ყველას ხსარში ვეძებ და ვამხნევებდი, ზოგს ვაქეზებდი, ზოგს ვიცავდი, ზოგს ვაკავებდი. მოსულებს მწყობრში ვაყენებდი, რიგს ვუწესებდი და ვი ვიცოდი, გარიჟრაჟი რას მოგვტანდა. დილის ნათელმა გამარჯვება გვაუწყა ჩვენი, მაგრამ დანაკარგს რომ დახვდა და კიდევ ჩვენი მასველი ჯარი რომ იხილა, სულით დაეცა. სიკვდილის შიშმა გამარჯვების წადილს აჯობა. მტრებმა ხომალდებს მიაშურეს, ჭირან ბავირებს და ცასა სწვდება შემზარავი მათი ყვირილი. უკან იხევნენ უწესრიგოდ, ისე ჩქარობენ, რომ არ აწუხებთ ბედ-იბოლადი მეფეებისა. სიკვდილის შიში მორევია მოვალეობას. მოქცევის მოყვანენ, ზღვის მიქცევა წაიყვანს იმათ. ხოლო მეფენი კვალად იბრძვიან ჩვენს წინააღმდეგ, გვერკინებიან ვაჟკაცურად მათი მსლებლები, კვედნიან, მაგრამ მტერს ადვილად არ ნებდებიან. იმათ ამაოდ მოეწოდებ, ჩავიგონ ხმალი, ყურს არ მიგდებენ და იბრძვიან გამაზავებულნი. მაგრამ როდესაც მეომარი უკანასკნელი ეცემა მავრთა, მეფეები მაშინ წინამძღოლს მიხმობენ, ბრძოლა უაზროა, იარაღს ყრიან. მე თქვენ გიგზავნით ერთდროულად ორივე მეფეს. რადგან მტრებე აღარ არის, თავდობა ომი. მეფეო, თქვენთვის სამსახური რომ გაგვეწია..

სურათი მეოთხე

დონ ფერნანდო, დონ დიეგო, დონ როდრიგო, დონ არიასი,
დონ ალონსო, დონ სანჩო

დონ ალონსო.
ხიმენა მოდის, რომ შეიტყოს, რა გადაწყვეით.

დონ ფერნანდო.
ბედმა მარგუნა უძიმესი მოვალეობა!
წადი, ხიმენას რომ არ შეხვდე, წადი, როდრიგო.

წყალობის ნაცვლად გაძევებით გიმაჰინძლდები.
მაგრამ მანამდე მოდი ჩემთან, რომ გეამბორო.
(დონ როდრიგო კადის)

დონ დიეგო.
სიღვინის ხიმენა, მაგრამ გულში, იხსნას, ის უნდა.

დონ ფერნანდო.
მაგ სიყვარულზე მეც მსმენია. დღეს დავრწმუნდები.
თავი მუწხარედ მოაჩვენეთ.

სურათი მესამე

დონ ფერნანდო, დონ დიეგო, დონ არიასი,
დონ სანჩო, დონ ალონსო, ხიმენა, ელიზა

დონ ფერნანდო.
აღსრულდა ბოლოს,
რასაც ელოდი, გიხაროდეთ უნდა, ხიმენა.
თუმცა მავრები დაამარცხა, მაგრამ როდრიგოს
სისხლი სდიოდა და ჩვენს თვალწინ დალია სული,
შური იძია თქვენს მაგიერ მაღალმა ღმერთმა.
(დონ დიეგოს)

უეცრად როგორ შეიცვალა, როგორ გაითრდა.

დონ დიეგო.
შეუღონდება ალბათ გული, ეს შეღონება
არის დასტური მშვენიერი სიყვარულისა.
სულის წუხილმა საიდუმლოდ გამოამჟღავნა
და თუ რა ცეცხლი უკიდა, მისახვედრია.

ხიმენა.
მოკვდა როდრიგო?

დონ ფერნანდო.
არა, არა, იმას სინალოვ
არ გაჰქრობია და უყვარხარ კვლავინდებურად.
ცნობას მოეგე და ეგ გული დაიშოშმინე.

ხიმენა.
მეფეო, მხოლოდ მუწხარებით არ ვკარგავთ გრძნობას.
გვერთმევა ძალა და ჩვენ ხშირად ვერ ვუმკლავდებით,
მოზღავეებული სიხარული რომ გვეუფლებს.

დონ ფერნანდო.
გინდა, რომ შენი სიყვარული ვერ დაგინახოთ?
ის შენმა გულის შეღონებამ გამოამჟღავნა.

ხიმენა.
სხვა გზა არ არის, ავიტანო უნდა, მეფეო,
ჩემს მუწხარებას თუ ეს ცეცხლიც მიემატება.
მისმა სიკვდილმა, ვაღიარებ, თავზარი დამცია.
თუმც, მართალია, შურისგებას ამარიდებდა
თუ იგი ქვეყნის სასიკეთოდ თავს გასწირავდა,
მაგრამ მე მაშინ წადილს ვეღარ ავისრულებდი,
მისი ლამაზი აღსასრული შეურაცხყოფდა.
სიკვდილი მსურდა, მაგრამ არა სახელოვანი,
არ მსურდა თავზე დასდგომოდა შარავანდელი;

მამარქიშისთვის ეშაფოტზე რომ შევერათო და ბრძოლის ველზე მამულისთვის არ მომკვდარიყო; მუხისიერებას სამარცხინოდ შემორჩენიდა. უკვდავი არის სამშობლოსთვის თავდადებული, ხოლო სიკვდილი დაიდა და ულამაზესი. მახარებს მისი გამარჯვება, ის დამიბრუნდა მსხვერპლად და მამულის მოუტანა უძლეველობა. სწორადად ვიყავი, ამაყი და სახელგანთქმული, მხედართმთავარი, შემოკობილი არა ყვავილით, არამედ დაფნით, როგორც მსხვერპლი, იგი ღირსია, რომ მოკვდეს ახლა და მამაჩემს რომ შეეწიროს. მაგრამ, ვაი რომ გამიტაცა ფუჭმა ოცნებამ, მე ვინ ვარ, განა ეშინია როდრიგოს ჩემი? რას დაუშავებს მძულვარებით დაღვრილი ცრემლი? თქვენს ჩრდილში იმას ვერაფერი დაემუქრება, უძლეველია, რადგან კალთა გადაფარეთ. ის ისე ხარობს ჩემზე, როგორც მტრებზე ხარობდა. მართლმსაჯულება მან მავრების სისხლში ჩაახრჩო და მორჩილებით დამნაშავეს ემსახურება. გათვლილია სამართალი და ვურიგდებით რომ მისი ეტლი ტყვე მეფეებს გვერდით მისდევდეს.

დონ ფერნანდო.

ო, შვილო ჩემო, შენი თავი დაიმორჩილე. ჩვენ სწორად განესჯით თუ ყველაფერს ავწინ-დავწინით. მამა მოგიკლეს, მაგრამ ჩხუბი მან წამოიწყო, მსჯავრის გამოვიტანთ თუ ვიქნებით მიუდგომლები. მანამდე, სანამ გამამტყუნებ, გულს დავკითხე: რას ამბობ? მისი მბრძანებელი ხომ როდრიგოა? ჩემს მოწყალებას ხომ მაღლობას სწირავდ ფარულად, რადგან ხელმოწევა სიყვარული დაიცვა შენი?

ხიმენა.

ვინ დაიცავით? მტერი ჩემი! მიზეზი ჩემი უბედურების! იგი — მკვლელი მამაჩემისა! გროზად არ უღირთ, ჩემს სარჩევას თუ ყურადღებას არ მიაქცევნენ, მაღლობელი მე უნდა ვიყო. ჩემი ცრემლები თუ არაფერს არ გუებნებათ, ნება მომეცით, იარაღი ავიღო ხელში, მან მხოლოდ ასე მომიტანა უბედურება და მეც პასუხი უნდა გავცე იარაღითვე. — რისიებას ყველა რაინდს შეევედრებო ვინც როდრიგოს თავს მომიტანს, მისი ვიქნები. დე, მოკლან იგი, გათავდება ბრძოლა, მეფეო, და ამ ბრძოლაში გამარჯვებულს ცოლად გავყვები. მე გთხოვთ, უბრძანოთ, ეს პირობა ყველას აუწყონ.

დონ ფერნანდო.

ეს უძველესი ჩვეულება დანაშაულის აღმოსაფხვრელად არის ჩვენი დამკვიდრებული და ბევრს იწირავს, ქვეყანას რომ გამოადგება. ის ესარჩლება დამნაშავეს და უფრო ხშირად ისა: ვისაც არ მიუძღვის დანაშაული. როდრიგო ისე ძვირფასია, არ მემტყნება და ვერ ჩავედგებ სათამაშოდ ბრმა ბედისწერას. ამ დიდსულოვან ადამიანს უნდა შეეუნდით, იმისი ცოდვა წაჰყოლიათ გაქცეულ მავრებს.

დონ დიეგო.

როგორ, მეფეო! ის განიინ გინდათ შეცვალოთ? რომელსაც წინადად ვასრულებდით ამ სასახლეში? რას იტყვის ენა ღვარძლიანი, ხალხი რას იტყვის? თუკი როდრიგო, სიცოცხლე რომ შეინარჩუნოს, ამოუფარა თქვენს კალთას და იქ არ გამოჩნდა, სადაც რაინდებს ღირსეული სიკვდილი უხმობს? მის სახელს მსგავსი მფარველობა ჩრდილს მიაყენებს. უწყევლო, დაე, გამარჯვების ნაყოფით დატყდეს. არ შეარჩინა გრაფს როდრიგომ გათავსდებოდა და ვე ღირსება კვლავაც უნდა შეინარჩუნოს.

დონ ფერნანდო.

რაკი ასე გსურთ, ასე იყოს, მე თანახმა ვარ. ოღონდ გე არის, დამარცხებულს შეცვლის მსურველი, თუკი არცება გამარჯვებულს ჯილდოდ ხიმენა, ბრძოლას უთუოდ მოისურვებს ყველა რაინდი. როდრიგო ყველას ვერ გასწვდება. ვე იქნებოდა უსამართლობა. მხოლოდ ერთი უნდა შევბას. ვინ შევბრძოლოს, აირჩიე ერთი, ხიმენა, და ბრძოლის მეგრ ნულარაფერს შემევედრებო.

დონ დიეგო.

ნუ გამამტყუნებთ, მისი მკლავი თუ შეაშინებთ და თუ გამოსვლას ასპარეზზე ვერცინ გაბედავს. დღეს, იმის შემდეგ, რაც როდრიგომ მოიმოქმედა, ვინდა გაბედავს შემბრძოლებას, ვინ არ დაიხვეს? ვინდა ჩაიდგებს თავს საფრთხეში და ვინ იქნება ის გამამტყუნებელი, უფრო სწორად, ის უგუნური?

დონ სანჩო.

მე გამოვდივარ ასპარეზზე! ეს მე გახლავართ ის უგუნური, უფრო სწორად, ის გამამტყუნებელი. (ხიმენას)

მოიღეთ თქვენი მოწყალება, მე გთხოვთ, ხიმენა, სხვა არჩევანი რომ არა გაქვთ, არ დაივიწყოთ.

დონ ფერნანდო.

ესურს, წინა დავა მისი ხელით რომ გადაწყვიტო?

ხიმენა.

პირობა დავდე.

დონ ფერნანდო.

ხვალისათვის მამ, მზად იყავით.

დონ დიეგო.

არა, მეფეო, ხვალისათვის რატომ გადავდით, მუდამ მზად არის საბრძოლველად, ვინც მამაცია.

დონ ფერნანდო.

ბრძოლიდან ახლად გამოსული შეებრძოლებო!

დონ დიეგო.

როდრიგომ მაშინ დაიხვეწა, რომ მოგიხსრობდათ!

დონ ფერნანდო
რომ დასვენოს ერთი-ორი საათით მაინც
აჯობებს მგონი. არასოდეს ასეთი ბრძოლა
რომ არ მომწონდა, და ჩვენს შემდეგ რომ არ დაიქცეს
სისხლი ამგვარად, მინდა ყველა მიხედეს ამიტომ,
რა უხალისოდ დავრთე ნება შებრძოლებისა
და სასახლიდან, მსურს, არაფერ რომ არ დავწვროს.

(დონ არიასს)
მათი მსაჯული თქვენ იქნებით. თქვენ გველაბათ,
ისე მოიქცნენ, რაინდობას როგორც შეტყფერის
და ბრძოლის შემდეგ გამარჯვებულს თქვენვე მოიყვანთ.
სულ ერთი არის, ვინ იქნება, ის იმსახურებს,
რომ ჩემი ხელით მივეყვანო იგი ხიმენას.
რაინდს იმისი ერთგულება ეკუთვნის ჯილდოდ.

ხიმენა.
თქვენ მაიძულებთ, სასტიკ კანონს დავემორჩილო!

დონ ფერნანდო.
სწუხარ და წუხილს შენი გული ვერ ეგუება
და თუ როდრიგო გაიმარჯვებს, ბელს შეურიგდით.
დაემორჩილე, უტკბილესი განაჩენია,
ვინც გაიმარჯვებს, ის მეუღლე იქნება შენი.

მესუეთ მოქმედება

სურათი პირველი
დონ როდრიგო, ხიმენა

ხიმენა.
რა თავზედი ხარ, დღისით მოსვლა როგორ გაბედე!
რას იფიქრებენ, წადი-მეთქი, წადი, როდრიგო!

დონ როდრიგო.
მე უნდა მოგვედ და ვიფიქრე, რომ სიკვდილის წინ
მოვსულიყავ და პატიება მეხოზვა თქვენთვის.
თქვენა ხარო ჩემი მზრძანებელი და ამ ბრძოლაში
მხოლოდ თქვენ უნდა შემოვწირით ჩემი სიცოცხლე.

ხიმენა.
შენ უნდა მოგვედ?

დონ როდრიგო.
ახლოვდება ნეტარი წამი,
რომ ეს სიცოცხლე მოგიტანო თქვენს სამსხვერპლოზე.

ხიმენა.
შენ უნდა მოგვედ? ნუთუ ასე უძლეველია
დონ სანჩო, შიშმა რომ მამაცი გული შეგიერთო?
ის ასე როდის გაძლიერდა, შენ კიდევ ასე
ვით დაუძლიურდი, განწირული გგონია თავი?
შენ, ვინც მავრებს და ვინც მამაჩემს არ შეუშინდ,
სასიძინადლო დღეს დონ სანჩოს წინაშე შედრე?
ვაი, რომ ზოგჯერ შენც გღალატობს თურმე მხელობა!

დონ როდრიგო.
მე საბრძოლველად არ მივდივარ. უნდა დამსაჯონ.
ჩემი სიკვდილი რაკი გინდათ, თქვენი ერთგული
გარ და ამიტომ ჩემს სიცოცხლეს როგორ დავიცავ.
არ ვარ ლაჩარი, მაგრამ როგორ შევინარჩუნო
სიცოცხლე ჩემი, საძულელი თქვენთვის ესოდენ.
საბედისწერო იქნებოდა ჩემთვის ეს დამეც,
გამიმართავდნენ თუკი ბრძოლას, მაგრამ რადგანაც
ჩემს ხალხს ვიცავდი, ჩემს ხელმოყვებს და ჩემს ქვეყანას,
აუღალატებდი იმათ, თავი რომ არ დამეცვა.
მე ეს ქვეყანა ჯერ ისე არ მომბეზრებია,
რომ სამარცხვინოდ დადაწეო სიცოცხლეს თავი.
მე მოვალე ვარ თქვენს წინაშე და რაკი გინდათ
ჩემი სიკვდილი, თქვენს განაჩენს მეც ავურიგებდი.
თქვენ მოისურვეთ, განაჩენი რომ სისრულეში
სხვას მოვიყვანა. თქვენი ხელით სიკვდილის ღირსი
თუ არ გამზადეთ, რაღად უნდა მოვიგერიო,
ვინც თქვენს მაგიერ ღირსეულად შემებრძოლება.
ის მებრძოის-მეთქი, ვიტყვი თქვენზე, თუმც სხვა იქნება,
რადგან დავიცავ თქვენს ღირსებას მისი მახვილი.
შეირებები, დაე, მკერდი ორად გამიპოს
უძვირფასესი თქვენი ხელით იმისმა ხელმა.

ხიმენა.
დაუნდობელმა, უმძიმესმა მოვალეობამ,
შენი მტრობა და სიძულელი რომ მაიძულა,
შენ სიყვარულის ერთგულება თუკი გიმძანა
და მორჩილებით იარაღი დაგასრევინა,
ის გაგასხენდეს, დაბრმავებულს შენი სიკვდილით
საფრთხე შენს სახელს და დიდებას რომ ემუქრება.
გარემოსილი ბრწყინვალეობით, ორთაბრძოლაში
თუ დავცემი, დამარცხდომი, იმას იტყვიან.
შენთვის ღირსება ჩვენს გრძნობაზე ძვირფასი იყო
და შეიღებე მამაჩემის სისხლით ხელები,
შენ შესძელ ცეცხლი რომ ჩაგვეტრო სიყვარულისა
და ტკბილ იმედზე სამუდამოდ გეთქვა უარი.
ახლა ადვილად შეელო გინდა ღირსებას
და გადაწყვიტე, უბრძოლველად რომ დაგამარცხო?
სად გაქრა შენი ვაჟკაცობა ასე უეცრად?
ან დღევანდლამდე ასე რატომ უფრთხილდებოდი?
რომ მხოლოდ ჩემთვის მოგეტანა უბედურება?
ან იქნებ შენი ვაჟკაცობა მხოლოდ ეგ იყო?
ო, მამაჩემის შენი ხელით სიკვდილი მაშინ

მაჩვენისთვის სამარცხენო იქნება უფრო.
წადი, ღირსება დაცვაზე ორთაბრძოლაში,
თუნდაც სიცოცხლე აღარ იყოს ძვირფასი შენთვის.

დონ როდრიგო

გრავის სიკვდილი და მავრების განადგურება
ნუთუ არ გპარა, რაღად მინდა მე სხვა დიდება?
იმას ვერავინ დაამცირებს და ვერ დაწრდოლავს.
ჩემს ვაჟეკლობას წინ ვერავინ ვერ დაუდგება,
ჩემს ძლიერებას ყველაფერი ხელეწიფება.
ყველაზე უფრო ძვირფასია ღირსება ჩემთვის.
ო, არა, არა, რაც არ უნდა იფიქროთ ჩემზე,
მოკვდაო ისე, რომ ღირსება არ შემეზღუდოს.
არა თქვან, მხდალი. ყოფილაო, არ დამამცირონ
და აბრე წასულს უძველესის სახელი შემრჩეს.
იტყვიან მხოლოდ: „ის ხიმენას აღმერთებდაო,
მოკვდაო, რადგან მის სიძულვილს ვერ აიტანდა,
დამორჩილადო წუთისოფლის უკუღმართობას,
როცა მიჯნური სასიკვდილოდ იმეტებდაო.
რადგან მიჯნური შურისგებას ესწრაფვოდაო,
ვერა თქვა, ღალატს უდრიდაო მისთვის უარი.
და თუ ღირსებას სიყვარული შესწირა მსხვერპლად,
ახლა მიჯნურის შურისგებას შეეწირაო.
წმინდა სიყვარულს მან ღირსება ამჯობინაო,
ხოლო ხიმენას სიყვარული — სიცოცხლესაო“.
არა და არა, ჩვენს დიდებას არ მინდა
სიკვდილის ჩრდილი, გაბრწყინდება ჩემი სახელი.
და მე მოვკვდები სიხარულით, რადგან ვერავინ
ვერ გაგიწევდათ ვერასოდეს ასეთ სამსახურს.

ხიმენა.

1 თუკი სიკვდილი ისე გიხიბოს, ისე ესწრაფვი,
2 რომ გე სიცოცხლე და ღირსება არაფრად გიღირს,
3 ის გაიხსენე, ვით მიყვარდი, ჩემო როდრიგო,
4 დონ სანჩოს მედგრად შეებრძოლე და მე დამიხსენ.
5 ღირსი, მე მსურს. დავადწიო თავი ტყვეობას,
6 იმეტი ჩემთვის საძულველი არის ესოდენ.
7 რ. გითხრა კიდევ? თავგანწირვით იბრძოლე, წადი
8 და მაძილე, რომ დუმილით ზღეს შევერიგდე.
9 თუკი გიყვარავ ძველებურად, ორთაბრძოლიდან
10 გამარჯვებული დამიბრუნდი. იმ ბრძოლის ჯილდო
11 მე ვარ. მწვდილობით. მე მტყვნი ჩემი ნათქვამის.

დონ როდრიგო.
მე წინ რომ დამიდგეს, ვინ იქნება, ვინც გინდათ, მოდიოთ,
ნავარელებო, მავრობო და კასტილიელნო,
დუმაძეცხნო, ესპანო დაბადებულნო,
ეს თუგინდ ყველანი შეერთდით და გამილაშქრეთ,
აღ რომ გამხვევებულ ჩემს მარჯვენას მედგრად დაუხვდეთ.
და თვით ვარსკვლავებზე უმარავლესნი რომ იყოთ, მაინც
ის მე ვერ მეყოფით, სანუკვარი იმედით ძლიერის.

ის

რი

და

ამ

იმ

გულს უმოწყალოდ რომ უსწორდები?

08

110

დაგემორჩილო სიყვარული, რომ მაძილებე,
ჩემი სურვილი შეერკინოს ქედმაღალ მტარვალს?
მეფის ასული, ნუთუ არ იცი,
თუ მორჩილება რომელს აღუთქვა?

ო, ჩემი ღირსი, უძველესო როდრიგო, შენ ხარ,
მაგრამ არა ხარ უფლისწული, რომ დაგაფასონ.
ო, ულმოებელი ბედისწერავ, ჩემმა ღირსებამ
რაღ შეიწირა ოცნება ჩემი!
ან არჩევანი ასე ძვირად რატომ დამისვი,
რომ სიყვარული მწუხარებად გადამიქციე?
ო, ღმერთო! გულმა როგორ ითმინოს
და ამ სატანაველს როგორ გაუძლოს;
არ ეღირსება მოსვენება, რადგან სიყვარულს
ვერ მოურევა და ვერც მიჯნურს შეეგებება!
ჩემმა გონებამ არჩევანი რომ დააფასოს,
უნდა თამამი იყოს გონება:
თუმც ეკადრება მეფის ასულს მხოლოდ მონაქტი,
მაგრამ, როდრიგო, ქვეშევრდომი ვიქნები შენი.
ვინც დაატყვევა მავრთა მეფენი,
არის სამეფო გვირგვინის ღირსი;
რაკი გიწოდებ მაშინველმას სიღის სახელი,
უნდა გპაძნო და უნდა კიდევ დაგემორჩილონ.
ის ჩემი უნდა ყოფილიყო და სხვას ეკუთვნის
და მე დაუთმე იგი ხიმენას.
ვერ დაემტკნა მათ სიყვარულს მამის სიკვდილიც,
რადგან უგულოდ ასრულებენ მოვალეობას.
ჩემს ტანჯვას ბოლოს როგორ მოუღებს
აბა, როდრიგოს დანაშაული,
როცა მარგუნა ზღემა ისიც ვიხილო, თუ ვით
გაუძლებს მათი სიყვარული მტრობის განსაცდელს.

სუპრამი მისამა
ინფანტა, ლეონორა

ინფანტა.
საით მიდინარ, ლეონორა?

ლეონორა.
მსურს, ქალბატონო,
რომ დაიბრუნეთ, მოგილოცოთ სულის სიმშვიდე.

ინფანტა.
სიმშვიდეს განა მწუხარება მომანიჭებდა?

ლეონორა.
ცოცხლობს და კვდება სიყვარული იმედთან ერთად.
დღეიდან ვეღარ დაატყვევებს თქვენს გულს როდრიგო.
დონ სანჩოს უნდა შეებრძოლოს; ის ან ხიმენას
ქმარი იქნება ან ბრძოლაში დაიღუპება
იმედის სიკვდილს განკურნება მოსდევს სულისა.

ინფანტა.
ო, ნეტავ მართლა ასე იყოს!

ლეონორა.
რის იმედი გაქვთ?

ინფანტა.
იმედი ახლა უფრო ძნელი დასათმობია.

თუ ასეა და ამ პირობით იბრძვის როდრიგო, ალბათ როგორმე მოვახერხებ, რომ ჩავერიო. შეყვარებულებს სიყვარული გვაწამებს ხოლმე და ათასნაირ ემშაკობას ჩაგვადენინებს.

ლ ე ო ნ რ ა.

რა იმედს უნდა მოგივლიდო? მამის სიკვდილმა ვერ ჩამოგადო იმათ შორის უთანხმოება. ვგონებ, ხიმენას საქციელით მისახვედრია, რომ სიძულვილი ვერ ერევა, ვერ იბორჩილებს. დაინიშნინა ორთაბრძოლა და პირველადვე ვინც სამსახური შესთავაზა, ის იარჩია. მან აუარა კეთილშობილ რაინდებს გვერდი, შარვანდელით შემოსილებს, სახელმორჭმულებს და არჩევანი შეაჩერა მან დონ სანჩოზე, რადგან იარაღს დღეს პირველად მოჰკიდა ხელი. გამოუცდელი არის სანჩო ორთაბრძოლისთვის, უსახველოა და ამიტომ ის სურს ხიმენას. ამ არჩევანმა მიგახვედრით უნდა უთუოდ, მოვალეობის დათრგუნვა რომ გადუწყვეტია. მოულოდნელი არ იქნება ალბათ როდრიგომ თუ გაიმარჯვა და ხიმენა ბედს შეურიდა.

ი ნ ფ ა ნ ტ ა.

მეც ზვებდით მაგას და ამიტომ ხიმენას ბედი მშურს და ვალდებულე გამოარჩეხებს კვლავინდებურად. რა გზას დავადგე უნუგემოდ შეყვარებული?

ლ ე ო ნ რ ა.

მოგესტენებათ, ვინ ბრძანდებით, თქვენი ღირსია მეფე და არა ქვეშევრდომი, ნუ დაივიწყებთ.

ი ნ ფ ა ნ ტ ა.

სხვა არის ახლა, ვისაც ელტვის ჩემი ოცნება. მე აღარ ვეტრფი დონ როდრიგოს — უბრალო რაინდს. მას უხმობს ჩემი სიყვარული სულ სხვა სახელით. მე მიყვარს გმირი, შემკობილი დაფნის გვირგვინით, მამაცი სიდი — მბრძანებელი ორი მეფისა. დაკომორჩილო უნდა თავი; არა, გაიტყვის არ მეშინია. არ მსურს ხელი რომ შევეშალო მის გატაცებას და რომ მეფედ აკურთხონ კიდევ უნდა ბოლომდე ჩემი სიტყვის ერთგული დავარჩე. რადგან ბრძოლაში გაიმარჯვებს იგი უთუოდ. მე მას დავუთმობ ხელმეორედ ხიმენას, ხოლო შენ, მოწვევ ჩემი წამებისა, რომ დამავასო, მოდი, იხილე დასასრული დასაწყისისა.

სუარტი მითხა

ხიმენა, ელივრა

ხ ი მ ე ნ ა.

ელივრა როგორ ვიტანებდი, რა საბრალე ვარ! რას მოვეციდი, ამიტანა შიშმა ბედშავი. სურვილს სურვილი ენაცვლება, ხოლო სინანულს — კვლავ სინანული და სიმშვიდეს — დაბნეულობა. მე დავაყენე დღეს სიკვდილის პირისპირ ორნი და ორთაბრძოლა მწუხარებას მომიტანს მხოლოდ, ან ბედისწყრა მამარჩემის ჯავრს ვერ ამომყრის

ან ვინც ყველაზე ძვირფასია, იმას მომიკლავს.

ე ლ ვ ი რ ა.

ისეც და ასეც დარდი უნდა შეგიმსუქდეთ: ან შურის იძიებო ან როდრიგო თქვენი იქნება, და რაც არ უნდა გადაწყვიტოს ღმერთმა, ან სირცხვილს ჩამოირეცხავთ ან მეუღლე მხარს დაგიშვებთ.

ხ ი მ ე ნ ა.

ვინ ვამჯობინო! ის — მეტრია, ეს — საძულველი! ან მამარჩემის ან როდრიგოს მკვლელს მთავაზობენ! ჩემი მეუღლე ის იქნება, ვინც შეილება ან შეილებავე ხელებს ჩემთვის ძვირფასი სისხლით; ამოხიზებული არის სული და მეშინია სიკვდილზე მეტად ორთაბრძოლის დასასრულისა, სიყვარულო, სანატრელო შურისძიება, თუ ასე ძვირად ეღირებოთ, რაღად მინდებოდა. ღმერთო ძლიერო, განსაცდელი რომ მომივიღინე, ისე წარმართე ორთაბრძოლა, გემუდარები, რომ ორიენი ვერც დამარცხდნენ, ვერც გაიმარჯვონ

ე ლ ვ ი რ ა.

ვე იქნებოდა მეტისმეტი დაუნდობლობა. ეს ბრძოლა თქვენთვის სატანჯველად არის ქცეული, რადგან ჯიუტად სამართალი გასურთ გააჩნით; თვალისწინივით უფროხილდებით შურისძიების უმაღლეს გრძნობას და როდრიგოს სიკვდილს უმზადდით, უმჯობესია, ქალბატონო, მისმა სიქველემ, თავს რომ გვირგვინით დაუმშვენებს, დავიცხროთ რისხვა, თქვენს მწუხარებას ორთაბრძოლა ბოლო მოუდოს და მეფის რწმევით გულის ხმას რომ დაემორჩილოთ.

ხ ი მ ე ნ ა.

იქნებ გვონია, ქედს მოვუხრი, რომ გაიმარჯვოს? მოვალეობა არის წმინდა და დამცირება აუტანელი; არ იკმარებს შურისძიებად ეს ორთაბრძოლა ან სურვილი მბრძანებელისა. როდრიგო ალბათ დამარცხდეს დონ სანჩოს, მაგრამ ამ გამარჯვებით ვერ დათრგუნავს ჩემს სიამაყეს და გამარჯვებულს რაც არ უნდა აღუთქვას მეფემ, მე მასთან ბრძოლის ათასობით მსურველს მოვანახავ.

ე ლ ვ ი რ ა.

არ გეშინიათ, რომ განრისხდეს მაღალი ღმერთი მაგ ქედმაღლობით, გაგწოთ და შური იძიოს? თქვენ გინდათ ზურგი შეაქციოთ ბედნიერებას, იმის ნაცუვლად რომ ღირსეული დუმილით შეზვდეთ? მისი სიკვდილით მამათქვენი ვერ გაიცოცხლდება. ნუთუ არ გეყოთ სიმძიმელი? მაგ მწუხარებას თქვენ გინდათ ისეც მწუხარება რომ მიუმატოთ? არა, მე ვატყობ, მაგ სიკვრპით და სიკუთებით თქვენ იმას, ვისაც გაკუთვნიხენ, არ იმსახურებთ. სამართლიანი არის ღმერთი, ვერ გაექცევით მის გულისწყრომას და დონ სანჩო ქმრად გეყოლებათ.

ხ ი მ ე ნ ა.

ისეც გატანჯულს მწუხარებით, ელივრა, ახლა

მაგ წინათგანდობით ჩემს სატანჯველს ნუ მოირკვევტ.
არცერთს არ მინდა ვეგუთნოდ, თუ მოვახერხე.
მაგრამ როდრიგოს გამარჯვებას ვუსურვებ მაინც,
განა იმიტომ, რომ გმირობა მხოლავს იმისი,
თუ დამარცხდება, დონ სანოსი ექვემდებარება.
ჩემი სურვილი შიშით არის ნაკარნახევი.
ვაი, ელვირა! ყველაფერი დამთავრებულა...

საზრათი მახათა

დონ სანჩო, ხიმენა, ელვირა

დონ სანჩო.

ამ მახვილს, ჩემო ქალბატონო, ვხრი შენს წინაშე...

ხიმენა.

როდრიგოს სისხლში გასვირო მახვილს! დაუნდობლო,
როგორ გაბედე, შენი ფეხით როგორ მოხვედი,
ის ვისაც ასე ვაღმერთებდი, თუკი წამართოვ.
იტირე, ჩემო სიყვარულო, ნუ გერიდება,
აღებულა უკვე სისხლი მამაჩემისა
და ერთის დაკვრით აღდგენილი არის ღირსება.
უსასოთა სული, გრძნობა — თავისუფალი.

დონ სანჩო

აღელვებული რომ არ იყოთ...

ხიმენა.

რას მეუბნება

მკვლელო, რომელმაც მოუსწრაფა სიცოცხლე ჩემს გმირს!
წადი, გამშორდი, ვერაგულად დაამარცხებდი,
თორემ ვერაფერს დააკლებდი, არ დაკითხოვდა.
რა სამსახური გამიწოვ, რის იმედი გაქვს,
თითქოს მიცავდი, გამიყარე გულში მახვილი.

დონ სანჩო.

უცნაურია, იმის ნაცვლად რომ მომისმინოს...

ხიმენა.

არა, არ მინდა მოვისმინო შენი ტრაბახი,
თუ თავხედურად იმის სიკვდილს როგორ ამიწერ,
ან შენს გმირობას, მის წინაშე ჩემს დანაშაულს.

საზრათი მახათა

დონ ფერნანდო, დონ დიეგო, დონ არაბი,

დონ სანჩო, დონ ალონსო, ხიმენა, ელვირა

ხიმენა.

ახლა კი დროა, ხელმწიფეო, რომ გაგიმდგანოთ,
რაც მსურდა თქვენთვის დამეხალა და ვერ შევძელი.
მე ის მიყვარდა, თქვენ ეს იცით, მაგრამ მიხმობდა
შურისსებას და გავიმეტე ის სასიკვდილოდ.
დიდო მეფეო, თქვენ ხომ კარგად მოგვსენებათ,
ვის ვემსახურე, სიყვარულს თუ მოვალეობას.
მაგრამ როდრიგო დაეცა და მისმა სიკვდილმა
მრისხანე მტერი უნუგეშო სატრფოდ მაქცია.
შურისძიებას, ვინც მე შემეძნა, იმას ვუმაღლო,
ხოლო ცრემლები სიყვარულმა დამაღვრევინა.
მაშინ დამარგა, ჩემი დაცვა რომ მოინდომა
დონ სანჩო, მაგრამ ახლა სატრფოდ მაქცია.
თუ სიბრალული აგაღელვებთ, დიდო ხელმწიფეო,
იწამეთ ღმერთი, გააუქმეთ მკაცრი პირობა.
იმ გამარჯვების გასამრჯელოდ, მე რომ წამართვა

ას, ვინც მიყვარდა, დღე, ერგოს ჩემი ქონება.
მე დამთხოვოს, მონასტერში უნდა წავიდე,
სიყვარული და მამაჩემი რომ დავიტოვო.

დონ დიეგო.

ამბობს, მიყვარსო და არც არის დანაშაული,
ეს უცოდველი სიყვარული რომ აღიაროს.

დონ ფერნანდო.

დამშვიდდი, შვილო, ცოცხალია შენი რაინდი,
ტყუილი უთქვამს დამარცხებულ დონ სანოსს შენთვის.

დონ სანჩო.

მიუხეიბ მისი შეცდომისა, მღელვარებაა.
მე მსურდა, ბრძოლა ვით დამთავრდა, მეუწყებინა.
როდესაც მისმა სალოცავმა, მამაცმა სიღმა
გამაგდებინა იარაღი, მითხრა: „ნუთუაფრის
ნუ გემინია, გამარჯვება უდიდამაო
და ვინც ხიმენას ეწირება, ვერ გავიმეტებ.
რადგან მეფესთან მოვალე ვარ, რომ გამოვცხადდე,
ამიტომ წადი, ესაუბრე მას ჩემს მაგერო
და ეს მახვილი მიუტანე ჩემი სახელით.“
დიდო მეფეო, მე მოვედი და ამ მახვილით
შეცდა ხიმენა, მე ვეგონე გამარჯვებული.
გამეზებულმა სიყვარული გამომძლავნა
იმგვარი რისხვით და იმგვარი თავდავიწყებით,
რომ არ მაქალა, ერთი წამით არ მომისმინა.
თუმცა დავმარცხდი, თუმც დავკარგე სამარადისოდ
ვისც მე მიყვარდა, მაგრამ მაინც ბედნიერი ვარ,
მე დღევანდელი დამარცხებით იმათ სრულყოფილ
სიყვარულს რადგან ვუწყალობე ბედნიერება.

დონ ფერნანდო.

ნუ გაწითლდები, ჩემო შვილო, თუ მშვენიერი
გინთია ცეცხლი, განა ცეცხლი დასამალა?
რა სირცხვილია სიყვარული? შენ აღადგინე
წინა სახელი, აღასრულე მოვალეობა.
ამოიყარე მამის ჯაფრიც, რადგან როდრიგოს
სიცოცხლეს ბევრჯერ განსაცდელი ემუქრებოდა.
მაღალმა ღმერთმა გადმოგხვდა, ის მოწყალეა.
ზეცას მაღალმა შესწირე და იფიქრე შენზეც.
დამეორილი ჩემს ბრძანებას კვლავ უდრტყინველად, —
მე ჩაგაბარე უნაზეს და ძვირფას მუღუღეს.

საზრათი მახათა

დონ ფერნანდო, დონ დიეგო, დონ არაბი, დონ როდრიგო,
დონ ალონსო, დონ სანჩო, ინფანტა, ხიმენა, ლეონორა,
ელვირა

ინფანტა.

ხიმენა, ცრემლი შეიმშრალე და ჩაიბარე,
მე მოგიყვანე ბედნიერი გამარჯვებული.

დონ როდრიგო.

ნუ მოწყენთ, თქვენი თანდასწრებით, დიდო მეფეო,
შეყვარებული მის წინაშე მუხლს თუ მოვიყრი.
გამარჯვებულის კუთვნილ ჯილდოს კი არ მოვიტხოვ,
მე აქ მოვედი, ჩემი თავი რომ შემოგწიროთ.

არც ჩემს სიყვარულს, ჯალბატონო, არც მეფის სურვილს და არც პირობას ბოროტად ვერ გამოვიყენებ. თუ თქვენს წინაშე ვერ არა მაქვს გამოსყიდული დანაშაული, ბრძანეთ, რა გუნა და რა კილონო? კიდევ და კიდევ შეგებრძოლო ურიცხვ მეტოქეს? მოვფინო ჩემი სიმაჟაცის ამბავი ყველგან? გაგვანტო მტერი? დაფარბიო ერთმა ბანაკი და გაგუხუნო საარაკო გმირებს სასელი? ო, თუკი ამით დანაშაულს გამოვიყიდო, მე თანახმა ვარ, ყოველივე რომ ჩავიდინო. მაგრამ ღირსება უღმრთელი რომ არ ისვენებს, ისე თუ ბოლოს დანაშავე არ შეიწირა? ნუ გინდათ სხვისი სამსახური, ნურავის უხმობთ. მე დაგიბრძოლები, თქვენი ხელით იძიეთ შური. თუ შურისგება სხვისთვის არის მიუწვდომელი, დაუმარცხებელს დაამარცხებს თქვენი ხელები. ჩემი სიკვდილი თუ დაგიცხრობთ სიძულვილს, მაშინ გეშუადრებით, ნურასოდეს ნუ დამივიწყებთ. ჩემი სიკვდილი თქვენს დიდებას მოგმსახურა და მე ღირსი ვარ თქვენს უწმინდეს სსოვნას შემოვრჩე. რომ მომიგონოთ სიბრალუღი და თქვათ: „ვეყვარდი და ამ ქვეყნიდან წავიდაო სწორედ ამიტომ“.

ხიმენა.

ადექ, როდრიგო. გამოგიტყდით, დიდო მეფეო, და ვით უარყო, რაც გითხარით და ვაღიარე. დიას, როდრიგო ვერ შეეძლ და ვერ შევიძულე და ვერც ხელმწიფეს წინ ვერავინ გადაუდგება. და ახლა, როცა განაჩენი ეგ არის თქვენი, თქვენ როგორ უნდა შეურიგდეთ ამ ქორწინებას? თუ ეს ნაბიჯი გადავდგი და დაგემორჩილეთ, არ აუშვითდება მაშინ თქვენი მართლმსაჯულება? თუკი როდრიგოს საკადრისი უნდა მიუზღონ თავადლებისთვის, — საზღაური მე უნდა ვიყო? თქვენი, თავი როგორ დავიტანჯო სამარადისოდ — განბანული მაქვს მამის სისხლით ხელები-მეტი?

დონ ფერნანდო.

თავდაპირველად რაც გვეგონა შეუძლებელი ან უკანონო, დრომ გახადა კანონიერი. როდრიგო შენი ღირსია და შენ მას ეკუთვნის. და მაინც, თუშცა თავგანწირვით დაგიმსახურა, მაგრამ მე მტერი უნდა ვიყო შენი, ხიმენა, რომ გამარჯვების საზღაური ახლა გადავცე. გადაბედილი ქორწინებით არ დაირღვევა ჩვენი პირობა, გადევნვა მხოლოდ დროებით, თუნდაც ერთი წლით, შეიმშრალე მანამდე ცრემლი. როდრიგო, შენ კი იარაღი არ ჩააბრუნო ქარკაშში, რაკი დაამარცხე ჩვენს ნაბიჯებთან მაგრათ ლაშქარი და ჩაუფუშ მათი ზრახვები, წადი, გაუძებს შენს მხედრობას, ნუ მოასვენებ, შეიჭერ იმათ ქვეყანაში და ააოხრე, სილის სახელის ხსენებაზე რომ აკანკალდნენ ოა თო გიწოდეს მბრძანებელი. მეფედ გაკურთხონ. ლომგულთანა შენს დიდებას არ უღალატო, იყავ ერთგული, უფრო მეტად ხიმენას ღირსი, შენი ღვაწლით და სიმაჟაცით ისე დაფასდი, ხიმენამ შენთან ქორწინებით რომ იამაყოს.

დონ როდრიგო.

თქვენი მსახური და ხიმენას მონა-მორჩილი, ბრძანეთ და შეეძლებ შეუძლებელს, დიდო მეფეო, და ხიმენასთან განშორებულს, ბედნიერება ვერ მიმატოვებს, თუ იცოცხლებს სულში იმედი.

დონ ფერნანდო.

ხელმწიფის სიტყვას დაენდე და შენს ვაჟკაცობას, ხიმენას გული შენ გვეკუთვნის და რომ დასრულდეს შენს წინააღმდეგ იმის სულში ფარული ბრძოლა, დრო გემზარება, შენი მეფე და ეგ მარჯვენა.

მოხეტიალე მსახიობები

გაგ კალთ.

